

Povídky Šimka a Grossmanna

Jak jsme vdávali sestru

V naší rodině, velice spořádané a až na občasné mravnostní delikty chlápěného strýce Balouna téměř puritánské, došlo k otřesnému zvratu. Sestra Ágnes totiž přišla do jiného stavu tak nečekaně jako podzim do Krušnohoří. Ve čtvrtek vešla do dveří a místo pozdravu nám to vesele oznámila. Pak šla zase pryč. "Tady to máte," řekla matka. "Chodí po setmění ven a hned je nás o jednoho víc." "Tím to není," odsekl dědeček, "podívejte se na mě. Denně se večer procházím, i do lesíka zajdu, a přišel jsem někdy s něčím? A že jsem měl nabídek," dodal pyšně. Toto dědečkovu holedbání jsme přešli všichni mlčením, pouze strýc Baloun se horečně pídil po podrobnostech, hodlaje si všechno zapisovat a kreslit. Otec byl tedy nucen do strýce investovat dvacet korun a namluvit mu, že v Alhambře mají nový pikantní program. Strýc pravil: "Zajímavé, že jsem o tom neslyšel od přátel." Ale přesto se rychle oblékl a opatřen námořním dalekohledem zmizel. Všichni si oddechli. Nejvíce dědeček, kterému při vyprávění došla fantazie. Otec rozhodl, že smyje hanbu z rodinného štítu. "Holka se musí vdát," řekl, "rodina je základ státu." "Najdi dneska ženicha!" prohlásila matka nakvašeně. "Dokud bude strýček Baloun v domě, nikdo se k nám dvakrát nepohne." "Nikdy jsem o tom nechtěl mluvit," vmísil se opět otec, "ale můj příbuzný to není!" "Můj také ne," ohradila se matka. "Čí je tedy náš strýček?" zeptala se babička nervozně.

Nastalo trapné ticho, během něhož si všichni na deštivý večer vzpoměli, kdy se neznámý muž objevil ve dveřích a zvolal: "Jsem váš strýc Baloun, mám vás všechny rád a budu u vás žít." Všechny nás objal, snědl husu, na kterou jsme týden šetřili a šel spát. Ráno všechny znovu líbal a omlouval se, že nám dlouho nepsal. Když k svačině zlikvidoval rodinný oběd, otec se opatrně zeptal, jak dlouho u nás bude bydlet. "Neboj se synku, užiješ mě," řekl strýc a opět ho objal. Svůj slib dodržel. Žije u nás dodnes. Tak nějak k nám patří. Na důkaz toho zazněl telefon a otec v něm uslyšel strýcovo spílání, z něhož vyrozuměl, že v Alhambře dnes neprovozují ohlášený pikantní rej s děvčátko, ale hostuje tam Špejbl s Hurvínkem. Tatínek se snažil strýčka Balouna přesvědčit, že Mánička je také pěkná kůstka, ale strýc odporoval, že je to dřevo a inteligenta neuspokojí. Chvilí se ještě o něčem přeli. "Jdu domů," pravil pak strýc, "mám hlad." Neobtěžuj se, strýčku," volal otec. "Nejsme doma a vrátíme se velmi pozdě," dodal významně. "I vy neviňátka," zasmál se Baloun, "nevadí, mám klíč." Mezitím co otec konverzoval se strýcem Balounem, dohodli jsme se, že ženicha pro sestru seženeme pomocí inzerátu. Navrhla to velmi stará babička, která důvěruje tisku, neboť v roce 1785 jí Kramerius v Pražských listech otiskl verš: "Jsem Slovanka, jsem, / mám ráda svou zem. / Kdo ji nemaj rádi, / hodíme ho s bání." Tato velmi stará babička tedy navrhla použít inzerátu tohoto znění: "Kdo si nevezme moji vnučku, shodíme ho s bání. Telefon 653 892." Tento návrh jsme přijali po kratším šoku s bouřlivým nadšením. Poděkovali jsme velmi staré babičce a odnesli ji spát. Babička si ještě chvíli četla v Pražských listech a pak s revolučním veršem na rtech usnula. V tichosti jsme její inzerát spálili a začali přemýšlet nad novým. Po dvou hodinách jsme vybrali tyto návrhy:

Do Mladé fronty: "Svazáku, co říkáš vánocům ve dvou, případně ve třech? Zn.: Pod modrou košilí rudé srdce."

Do Obrany lidu: "Vojáčku, je ti smutno na stráži? Je! Odepiš! Zn.: Přivezu překvapení!"

Do Práce: "Odborářka ne vlastní vinou v jiném stavu hledá pomoc v řadách ROH. Zn.: Známký placeny do konce roku."

Do lidové demokracie: "Druha na cestu životem, nejlépe lidovce, v požehnaném stavu hledá tichá, spořádaná dcera. Zn.: Z katolické rodiny."

Zvláště rafinovaný inzerát vymyslel otec do Mateřídoušky: "Chceš maminku? Zavolej! Tel. 653 892."

Do Československého sportu: "Tělovýchovné jednotě dodá dva cvičence k nácvičku spartakiády sportovkyně. Zn.: Sňatek podmínkou."

Do Mladého světa: "Dopisovat si chce dívka s nadějí. Zn.: Big beat, tramping, motorismus, výchova dětí."

Domnívali jsme se, že těmito inzeráty jsme strategicky obsadili všechny význačné listy, pouze strýc Baloun navrhoval obeslat ještě Svět motorů touto výzvou: "Serióznímu zájemci, nejraději návštěvníku Alhambry, přenechám auto a dceru. Zn.: Po havárii." A tak jsme poznali, že strýc Baloun je opět doma. "Půjdu spát," pravil znechuceně otec, "zítra ráno musím oběhnout administrace." "Já abych pekla," vzdychla matka. "Není třeba," řekl strýc Baloun, "zamluvím svatební hostinu v Tatran baru s dámskou obsluhou." "Nevím, jestli by Ágnes souhlasila," podotkla nevrle matka. "Kde je vlastně Ágnes?" hartusil děd od psacího stroje. Všichni strnuli. "Zase po setmění venku," zlobil se otec. "Nemám inzeráty klepat dvojmo?" zeptal se dědeček a šel otevřít, protože kdosi zvonil. "Kdo je?" volali jsme. "To bude Mici z Alhambry," řekl Baloun. "Jděte spát," požádal nás. Nevyhověli jsme mu, protože do pokoje vešla Ágnes s urostlým mladým mužem, který hned po pozdravu požádal o její ruku. Otec se chvíli rozmýšlel, neboť mu bylo líto nevyužitých inzerátů, ale když ho matka pod stolem kopl, zaúpěl a svolil. A tak nakonec všechno dobře dopadlo. Ženich byl o hlavu větší než Baloun a to znovu zajistilo rovnováhu v rodině. Strýc se zavřel v zadním pokoji, vycházel méně a méně a podle posledních zpráv listuje v telefonním seznamu, hledá si nové příbuzné. Dá Bůh, že je najde.

Quido shání nevěstu

V den svých 46. narozenin jsem si uvědomil, že bude čas, abych si našel družku do života. Ne, že bych cítil samotu, ale pětinku života už mám za sebou a je na čase, abych nechal bicyklu a mičudy, přestal zvonit na domovníci a usadil se. Zauvažoval jsem tedy, kde by byla nejlepší příležitost k seznámení. Na domovní schůzi? Ne. Tam loví nájemník Rambousek. Oslňuje perfektní znalostí dějin našeho domu a umí jedním tahem vymalovat schodiště. Proto mu žádná žena neodolá. Stačí jeden tah a má ji. Já se sice také snažím, ale pod čtyři tahy nejdu, i když švindluji a nedotahuji zábradlí. A tak se raději ohlížím po děvčatech jinde. Žádnou příležitost nevynechám.

Onehdy jsem zašel do kavárny Slávie. Známi mi radili, abych usedl ke stolku, kde sedí osamělá slečna a pokoušel se ji zaujmout nevšedním, ale vtipným počínáním. Skutečně bylo v kavárně osamělých slečen několik, ale když jsem kolem nich začal mlsně kroužit, netvářily se právě přívětivě. Jedna mě dokonce polila kávou, a když jsem kroužil dále, přihodila šlehačku. Byl bych si k ní přisedl, ale neviděl jsem. Dobrotivý vrchní Hýbl mi otřel oko pěstí a vyzval mě, abych usedl, že nejsem v automatu. Chtěl jsem ho napřed zmlátit, ale pak jsem si vzpomněl na svůj nedávný zápas se školákem Poulem, s nímž jsem se zjara pral ve sklepech o skleněnku a dodnes si zamačkávám bouli nožikem. Proto jsem si řekl, že bude lepší, když Hýbla veřejně urazím, a zavolal jsem: "Neobtěžujte mě, sluho!" Více jsem ho urazit nestačil, protože už po mně šlapal. Chtělo se mi plakat, ale když zjistil, že pozornost všech dam je na mne dokonale soustředěna, poznal jsem, že mám napolovic vyhráno. Jakoby nic jsem vstal a zvolna pronesl: "Dostal za vyučenou, hejsek, ten už se sem nevrátí!" Jelikož se vrchní rychle

vracel, usoudil jsem hlasitě, že je zde výborná obsluha a lepší personál bych jinde těžko hledal. Hýbl něco spokojeně zamručel, a když mě ještě pro výstrahu klepl táčem do hlavy, přestal si mě všímat. Byl jsem otřesen. Mé šaty šlo už jem těžko nazvat nedělními. Zvláště pak vadil utržený rukáv, který ledabyle plandal a bez pobízení šel stále za mnou. A když navíc s ním Hýbl co chvíli mimoděk utíral stolky, poznal jsem, že bude skutečně lépe, když se usadím. Zahlédl jsem stůl, plný osamělých děvčat. "Tam je tvé místo, Quido," řekl jsem si.

Nezabere-li jedna na tvé populární kousky, zabere druhá. "Zde pšenku sklídíš." Popošel jsem ke stolu, uklonil se opačným směrem, abych upoutal, zasmál jsem se té taškařici, aby poznaly, že jsem veselá kopa a řka, že jistě je zde volné místo, i když není vidět, vmáčkl jsem se rychle mezi ně. Jedna slečna spadla pod stůl. "Copak, hledáte zajíce?" smál jsem se hlasitě. Kupodivu nikdo se ke mně nepřidal, ani když můj loket zatlačil sousedčin řízek hluboko do salátu. "Hele, jídlo," pravil jsem a okusil, aby si nemyslely, že se ostýchám. Když jsem snědl porci a vypil něco vínka, které bylo také po ruce, zdálo se mi, jistě neprávem, že se má společnice příliš nebaví. Musíš to rozjet, Quido, poručil jsem si a začal hovor: "Tak co, buchy, poplkáme?" Slečna naproti se ušklíbala. Pochopil jsem, že mi dává znamení přízně a soustředil jsem veškerou pozornost na ni. Aby poznala, že si jí všímám, zvolal jsem: "Chytej!" a hodil jí slánku. Bohužel ji nechytila. Zato vrchní Hýbl byl v okamžiku nasolen jako tresčí játra. Zarazil jsem se, ale pak jsem na něj houkl: "To máš z toho, že se tu motáš, lokaji," a pokládal jsem věc za vyřízenou. Ne tak Hýbl. Přeskočil dva schody a začal mě zezadu škrtnit utěrkou. Přemýšlel jsem, jaké znám vhodné protihmaty, ale nenapadl mi ani jeden. Aspoň jsem si vzpomněl na box. Poslal jsem kupředu direkt, ale zapomněl jsem, že Hýbl stojí zbaběle vzadu. Vpředu byla pouze ta slečna, co mi nadbíhala. Padla na stůl jako podťatá.

Chtěl jsem se jí omluvit, ale pak jsem si uvědomil, že aspoň vidí, kdo bude v rodině pánem. To už se mi začínal krátit dech a před očima se mi tvořila červená kolečka. Snažil jsem se zachovat důstojnost a obracet vtipnými narážkami celou záležitost v žert, ale to už mě Hýbl zvedl a nesl k otáčivým dveřím. Pokládal jsem za slušné rozloučit se s dámami, ale bohužel jsem k tomu neměl čas. Hýbl mě napěchoval do otáčivých dveří a začal je tvrdě roztáčet rukou. Zprvu mě to bavilo a běhal jsem dokola vesele a svěží, ale k půlnoci mě to už začínalo unavovat. Hýbl mě vyhodil na ulici. Chvíli jsem si poležel a potom jsem svěží a pln humoru vstal. "Nevadí, Quido," řekl jsem si, "jsi stále přitažlivý, zítra budeš shánět nevěstu znovu." Šel jsem domů a začal zkoušet kreslit jedním tahem schodiště.

Jak jsem se učil plavat

Některé atrakce, jimiž nás příroda zahrnuje, můžeme klidně postrádat. Mám na mysli zemětřesení, tornádo, kobylky, dobytčí mor, požár pampy, fatu morganu, jezinky, sennou rýmu a daně. Na druhé straně jsou však v přírodě živly, i nebezpečné, které nemůžeme opomíjet a podcenit. Na prvním místě je to voda. Možná, že někteří jste ohrnuli nos, ale musíte si uvědomit, že voda je i v rumu. Už z tohoto důvodu je zapotřebí vycházet s tímto zajímavým živlem v dobrém. Jsou odvážlivci, kteří si s vodou přímo tykají. Ráno s ní myjí tvář, večer půl, sprostáci pak i celé tělo a zuby.

V naší rodině, musím to přiznat, jsme neměli vodu příliš v lásce. Ne, že bychom nepili rum, to ano, v tomto směru nemohu rodinu pomlouvat. Vždyť už při snídani rozdával otec decky pro zahřátí a sám pak se zahřívával celý den, ale mám na mysli tu vodu, jak ji znáte vy - tu původní vodu pramenitou. Tak tu nám dokonce doma dlouho rodiče zatajovali. Ostatně nedalo jim to

ani moc práce, neboť vodovod byl přes dvůr na pavlači sousedního domu a při dešti otec tvrdil, že z nebe padá síra. Dnes s odstupem času s úsměvem vzpomínám, jak u nás probíhala sobotní koupel, probíhala-li vůbec. Maminka napustila vanu světlým pivem, a když nás všechny spláchla, pozval otec sousedy na černou flekovskou třináctku. Zajímavé je, že tento otcův trik sousedé nikdy neodhalili, i když domovník Jícha našel jednou ve svém püllitru celuloidovou rybku a kus žínky.

S vodou nás děti seznámila podrobně teprve škola. Nejprve se učitelce zdálo podezřelé, že si o přestávce myjeme ruce v láhvové dvanáctce, a když jsme pak na vycházce při dešti zděšeně volali "Síra, síra!" a hledali úkryt v průjezdu, začala se o nás zajímat. Po dlouhém vyptávání navštívila náš byt a za uzavřenými dveřmi cosi křičela na tatínka. Obsah jejich rozhovoru nám zůstal utajen, ale výsledky tu byly. Sobotní pivní seance s přáteli otec zrušil a po okolí se rozkřiklo, že jsme zchudli. A tak jsme se po návštěvě paní učitelky poprvé koupali ve vodě. Byl to hezký pocit, i když už nebylo tolik příjemné usrknout ze sprchy a pěna se musela tvořit uměle za pomoci saponátových přípravků. Zato tělo nebylo po umytí tolik lepkavé, nehledě k tomu, že nás méně vyhledávaly mouchy a vosy. A potom to léto. Teď, když jsme už skoro na sto procent věděli, že v řece není síra, ale voda, nebáli jsme se vmísit mezi děti na břehu a osvěžit se jako ostatní. Bylo to mnohem krásnější dovádět ve vlnách, než když nás otec v parnu poléval na balkóně chlazenou gamzou. (Na což se vždycky těšil jeho přítel notorik, který hned po osvěžení stáhl jazykem náš balkón z nejhoršího.) Jenom nás mrzelo, že neumíme plavat. To víte tempa chtějí prostor, a i když pivo dobře nadnáší, ve vaně je těsno. Proto jsme uvítali akci "Každý občan plavcem", která se rozběhla na našem obvodu na plné obrátky. Výcvik nás nejmladších dorostenců měl na starosti důchodce Vlček, bývalý plavecký rekordman, který v roce 1916 zvítězil v mimořádném vytrvaleckém závodě "Čubou do Hamburku".

Vlčkovy metody výcviku byly od samého začátku svérázné a směřovaly k tomu, abychom se ve vodě cítili opravdu jako doma. Proto nám ušil igelitové šaty vlasní konstrukce, které se po oblečení naplnily z dovedně skrytého kapsovitého trychtýře vodou. "Tento skafandrík," prohlásil Vlček začátkem března, "Budete nyní nosit stále místo svého občanského oděvu. Je módně řešen, a proto ho neodložíte ani na plese. Pouze večer povolují vypustit vodu kohoutkem v levé nohavici a igelit zavěsit na ramínko. Neznamená to ovšem, že na noc se s vodou rozloučíte. Kdo chce dosáhnout mé úrovně a podívat se někdy čubou do Hamburku, bude spát ve vaně, či v bazénku z PVC, který vám rodiče jistě rádi koupí." Po těchto slovech se s námi na tři měsíce rozloučil.

Nutno přiznat, že Vlčkovy rady nenalezly v domovech jednoznačné pochopení. Někteří rodičové nejenže nekoupili svým ratolestem bazének z PVC, ale dokonce jim zakázali do plaveckého kroužku chodit.

Zbytky našeho oddílu se sešly s plaveckým mistrem Vlčkem počátkem července u řeky, v místech kde stál důchodcův příbytek, hausbót Hamburk. Na daný pokyn jsme se svékli do plavek. Igelitový oděv slavil první úspěchy, neboť všichni už jsme v leccems dosáhli trenérový úrovně. Naše vylouhovaná, scvrklá těla byla od důchodcovy postavy téměř k nerozeznání. Však také na nás bývalý rekordman hleděl se zalíbením. A pak začal vlastní výcvik. "Nebudu vás učit styly umělé," prohlásil Vlček. "Kraul, motýlek, prsa a znak jsou pastyly, které vymyslel člověk ve své pýše, neboť se zaslepeně domnívá, že je králem zvířat. To je ovšem nesmysl. Jsme soudní lidé, a proto nebudeme při plavání napodobovat ani rybu, ani žábu, tím méně delfína, zkrátka živočichy s vodou srostlé.

My se poučíme od tvorů suchozemských, s námi se přátelících a nám věrných, to jest psů." Pak důchodce vhodil svého kokršpaněla do vodního toku a ukázal na zmítající se zvíře prstem: "Dobře se dívejte, jak to dělá. Plave nejideálnějším stylem, to jest čubou!" Svěrázné metody trenérový dostoupily v tomto okamžiku vrcholu. Rozjařil se, hulákal a oči se mu divně leskly, když nás začal strkat bidlem do vody, volaje: "Napodobte psíka!" což se nám moc nechtělo, neboť kokršpaněl mezitím podivně zmizel ve víru pod jezem. Nic jiného než napodobit nebohého tvora nám však nakonec stejně nezbylo, neboť hloubka v těch místech byla dobré tři metry. Hrabali jsme zoufale rukama, nohama a jakž takž jsme se drželi nad vodou. Někteří z nás, v touze napodobit psa co nejvěrněji a neklesnout ke dnu, i hlasitě štěkali. Situace se však záhy stala kritickou. Naše údy, nezvyklé psím pohybům, umdlávaly a ústa jen stěží lapala po vzduchu. A když se někteří přece jen doplácali ke břehu, srážel je fanatický trenér za volání, že Hamburk je ještě daleko, zpět do živlu. Zmocnila se nás panika. Jeden břeh byl obsazen bláznem Vlčkem a kontrolován bidlem, druhý pak byl pro nás nedostupně daleko. Drželi jsme se nad hladinou skutečně jen vůlí. Nikdo by nevěřil, jak je čuba vyčerpávající styl.

V beznadějně situaci, snad pudově, jsme začali volat o pomoc. I když se fanatický stařec na břehu snažil naše volání přehlušit zpěvem veselé plavecké písně, přeci jen se našli občané, kteří nás přispěchali vytáhnout. Vlček nevěděl, kam dříve obrátit své bidlo, zda proti nám, či proti příchozím, a začal s ním proto mávat jak na kajaku. Naši zachránci začali ustupovat, ale přeci jen na chvíli odvedli šílencovu pozornost od břehu. Toho využil můj bratr, který zřejmě pochytil od kokršpaněla nejvíc. Vydrápal se z vody, po čtyřech doběhl k Vlčkovi a s psí silou se mu zahryzl do lýtka. Důchodce pustil bidlo a ač poraněn, skočil do řeky a propagovaným stylem zmizel v dálce. Byli jsme zachráněni a tím definitivně skončil náš plavecký výcvik.

Za týden jsme se dočetli v novinách, že v Labi u Hamburku byl rybáři uloven nevidaný sumec. Ovšem my víme své.

Výlet se snoubenkou

Všichni ti hoši, co ztratili srdéčko, se mnou budou souhlasit, že dívky mají různé zájmy. Ale my, mládenci vroucně zamilovaní, se jim snažíme vše vyplnit, aby láska stála na pevných základech. Jestliže horuje dívka pro vaření, přijdeme na schůzku s kyticí česneku, je-li spíš pro rodinu, poohlédneme se po zatoulaném děcku, a má-li ráda zvířata, jsme denními hosty u rasa, kde smlouváme ceny psů a koček. Jeden můj přítel měl dokonce dívku tak rozmarnou, že bruslila, a on pak musel v srpnu vyrábět v chladniče led, sestavovat na dvorku z krychliček kluziště a svým dlouhým tělem tvořit mantinel. Já jsem však měl v lásce nevýslovné štěstí, jako snad všichni krasavci - athléti. Moje vyvolená milovala přírodu, výlety a zdravý lesní vzduch. Nejčastěji jsme chodili do lesa, hrát si na schovávanou. A že se Bertička uměla dobře schovat! Nikdy jsem ji nenašel. Jak jsem pak byl šťasten, když mi ji večer na mýtinu, kde jsem plakal, přivedl mladý myslivec. Vždy jsem mu děkoval, odměnil ho penězi a poručil Bertičce, aby svého zachránce políbila. To víte, zdráhala se, ale když jsem si dupnul, byl to polibek, jaký jsem já nikdy nedostal. Ano, v přírodě jsme s Bertičkou zažili nejkrásnější chvíle, a proto není divu, že jsme se do ní stále vraceli a těšili se na dovolenou, kterou jsme minili prožít na samotě, daleko od lidí. Bertička vybrala Slapy. Celý rok jsem šetřil, k zaměstnání poštovního zřízence přibral převoznictví v Podolí a v noci jsem žebral.

Tak jsem se v červenci mohl Bertičce pochlubit třemi novými stokorunami, za kterými se skrývalo odříkání, ale také příslib budoucího štěstí. Vždyť až děvče přidá své úspory k mým,

budeme disponovat pěknou částkou na rozhazování... A také jsme disponovali. Na parník do Slap jsme nasedli se společným jměním 306 korun. Bertička se sice trochu zlobila, že jsem našetřil tak málo, ale když viděla, že jsem si na lodi našel zaměstnání jako pomocník topiče, vše mi odpustila a klidně tančila na palubě. Chvilími jsem nahlédl okénkem na parket, abych viděl, jak je Bertička šťastna. A v jednom okamžiku, kdy ji sukně zavlála v bujném veselí, zahlédl jsem poprvé v životě i její nožku. "Pěkné děvče máš, Artuši," řekl jsem si a začal přikládat jako šílený do kotle, abychom byly co nejdříve v našem hnízdečku lásky. Parník nabýval na rychlosti, předháněli jsme autobusy a ožebračení rybáři zlořečili třímetrovým vlnám, ve kterých jen těžko držela žízala na háčku. Těsně před Slapy se udála nepřijemná příhoda. Právě, když jsem se zeptal, kolik činí moje odměna, za práci v penězích, začal mě kapitán pohlavkovat kotvou. "Propálil jsi kotel, hlupáku, a bude tě to stát 320 korun!"

Můj sen o lenošivé dovolené se rozplýval. Zavedl jsem kapitána k Bertičce, která právě na palubě děkovala myslivci polibkem za záchranu. "Je zde myslivec," vyhrkl jsem šťastně. Trochu se leklí. Padl jsem před ním na kolena: "Náš strážný andílku, nebe tě snad sesílá v kritických chvílích. Pomoz i teď a půjč mi 14 Kčs na zaplacení dluhu." Kapitán se mezitím dlouze zadíval na Bertičku a pravil: "Slečna musí jít ovšem podepsat protokol." Po půl hodině, zatímco jsem z vděčnosti vyčistil myslivci pušku, vyšla zářící Bertička z kajuty. "Kapitán rozhodl," oznámila, "že pokuta činí jen 150 Kčs." "Juchú, přece bude krásná dovolená," vykřikl jsem. Kochal jsem se malebností Slapského jezera a toužebně očekával okamžik přistání. Po dvaceti minutách jsme se konečně blížili k přístavišti. Odrazil jsem se mohutným skokem a hupnul na můstek. Bohužel jsem se netrefil. Jen jsem se však trochu prošel pod vodou a už jsem byl zpátky nahoře. Chtěl jsem Bertičce pomoci na břeh, ale myslivec ji už nesl v náručí. A přiznám se vám, v tom okamžiku jsem měl toho zeleného chlapíka dost. Bolelo mě, že lidé z lodě se domnívali, že já ani ke své snoubence Bertičce nepatřím. "Musíš ho urazit, panáka lesního, Artuši," rozhodl jsem se, vsunul mu do ruky 1,40 Kčs a řekl: "Děkuji vám za pomoc, sluho, a teď se zase klidte do houští. Už vás nebudu potřebovat." V ten moment jsem dostal ránu pažbou. A tak jsme se znovu spřátelili a začali si tykat. Po chvíli se myslivec rozloučil.

Osaměli jsme se snoubenkou na břehu. Bertička mě přejela nenávistným pohledem, z čehož jen moje cvičené oko vyčetlo vášeň lásky, a otázala se: "Kde budeme bydlet?" Zarazil jsem se: "Říkala jsi přece, že máš na Slapech tetu, milá!" Bertička se uchichtla. "Ano, na dně. Před pěti lety se tady utopila." "To mění situaci," usoudil jsem, "v tom případě je třeba hledat nocleh." Odběhl jsem. Netrvalo ani dvě hodiny a našel jsem suchý, teplý stoh. Poklusem jsem se vracel. Věděl jsem, že se Bertička bude bát a čekat na svého Artuše, proto jsem zrychloval jak velbloud, který cítí vodu. Bez dechu jsem doběhl na místo rozloučení. Marně jsem se však rozhlížel, marně volal signál - Indiánskou píseň lásky - Bertička se ztratila. prohledal jsem okolí, koruny stromů, liščí nory, vše marné. K večeru jsem vysílen dorazil na policejní stanici. "Pište protokol, praporčíku," oslovil jsem kapitána, "ztratil jsem nevěstu ve vašem rajónu." Vyšli jsme tedy hledat. Pes nás vedl neomylně. Prošli jsme Slapy, Šumavu, Malé Karpaty a po čtrnácti dnech jsme opět stáli před slapskou strážnicí. Rozloučil jsem se s kamarádem, se kterým jsem prožil dovolenou. Věděli jsme o sobě všechno. Měl jsem Karla tak rád, že jsem mu i podepsal prohlášení, že Bertičku našel. Ale už jsem koukal být venku, protože... jak jsem mohl zapomenout!! Víím, kdo mi Bertičku objeví. Myslivec! Strážný andílek naší lásky.

Běžel jsem tedy k hájovně a klepal na dveře. Přišla mi otevřít, hádejte kdo, Bertička. "Bertičko moje," zaúpěl jsem, "myslivec tě našel?!" "Promiňte, pane," řeklo mé děvče stroze, "jsem již vdaná." "Ale já mám stoh, můžeme tam spát." "Utíkej sprostáku," objevil se ve dveřích myslivec, "než bude zle!" Dveře zaklaply, psi a broky mě vyprovodili na okraj lesa.

"Co teď, Artuši," přemítal jsem. Ale nic, počkám si na dceru. Snad bude mít také tak milou povahu jako maminka Bertička.

Moje první taneční

Jednoho dne si mě maminka zavolala a oznámila mi, že mě nechala zapsat do kursu tance a společenské výchovy. Po počátečním ohromení jsem nesměle namítl, že je mnoho jiných způsobů, kterými ze sebe mohu dělat blázna, ale matka trvala na svém. Zřejmě proto, že kursy již zaplatila. "Potřebuješ kursů jako soli," přidal se otec. "Rosteš jako dříví v lese. Já na tebe nemám čas a maminka zase nemá tu sílu v ruce." Zeptal jsem se otce, zda si myslí, že mistr tance je zápasník. "To nevím, ale on si už jistě najde způsob, jak tvé skotačinky zarazit."

Silně škrobená košile, kterou mi vnutila maminka, mě dřela do krku, takže jsem téměř nemohl otáčet hlavou. V černých šatech s bílým proužkem, které byly snad tvrdší než prkno, jsem si připadal jako dokonalý blb. Pokoušel jsem se sice šaty odmítnout, ale otec pravil, že je to anglická látka po dědovi, že tomu nerozumím a abych bral, dokud dává. Boty mě také příšerně tlačily, ale když jsem otci řekl, že jsou mi malé, zmlátil mě, že mám velkou nohu. Konečně jsem vešel do Slovanského domu. Odložil jsem hubertus a začal se červenat. Po řadě trapných okamžiků jsem se náhle octl v sále. Jakýsi muž nás hned u dveří třídil. Kdo byl holka, letěl vlevo, kdo kluk, vpravo. Jeden chlapec s delším vlasem byl omylem vstrčen mezi holky, proti čemuž se ohradil slovy: "Nevidíš kvádro, vole, jsem muskej!" Dostal pohlavek a vytrídili ho ze dveří. Začal jsem věřit, že mistr tance může být i zápasník. Naše společnost bledých hochů, která se tlačila v jednom koutě, mi připadala jako skupinka odsouzených na smrt. Mistrovi posluhovači nás vehnali do středu sálu. Dívky nás obklopily ze všech stran. Nebylo uniknutí. Po zádech mi začaly stékat krůpěje potu. Napětí vrcholilo. Do sálu vešel mistr Játro s paní Játrovou. Jejich pohledy začaly oceňovat přítomné nešťastníky. Snažil jsem se příkrčit, ale bylo pozdě. Mistr pro mne poslal jednoho ze svých náhončích. Otočil mě několikrát kolem dokola a schválil můj oděv. "Nejste žádný manekýn," řekl, "ale jste oblečen čistě a dívky s vámi jistě budou rády tančit." A já měl chuť ho začít škrtit.

Paní Játrová mě mateřsky pohladila po hlavě a šeptla mi: "Zapněte si kalhoty, hochu, a bude vše v pořádku." Pochopil jsem, proč se mnou dělají tu výstavu. Nuceně pomalým krokem jsem vyšel na chodbu. Upravil jsem se a snažil se ukrýt ve výtahu na uhlí. Ale to už mě další náhončí vzal tvrdě za rameno a vstrčil zpět do sálu, kde se ke mně vrhly dívky, na které nevyšel tanečník. Dělal jsem, jako že nevidím, a šel jsem stále vpřed. Jedna mi natrhla sako. Náhončí pak ke mně vpěchoval dámu, která byla asi o hlavu větší než já a široká tak, že jsem ani nedohlédl. "Se mnou se vám bude tančit dobře," řekla hlasem, který mi připomínal strýce Otu, "já se jenom vznáším," a zasmála se, až se jí knír třásl. "To jsem chytil kus," pomyslel jsem si. "Říkejte mi Józka," pravila má tanečnice a stiskla mi ruku silou dělníka z pily. Mistr Játro dal pokyn k proměně. Vlekl jsem svůj kolos sálem a zabýval se myšlenkami na nehlučnou vraždu. Náhle mě Józka chytila za loket a vrhla vlevo. Ocitl jsem se před starší paní, která seděla na dvou židlích a stále jí to bylo málo. "Matko, to je můj tanečník," řekla Józka a zazubila se. "Takovej střízlík," opáčila matka a začala mi ohmatávat svaly. To už jsem nevydržel. Vytrhl jsem se a prchal sálem na druhou stranu. Uprostřed jsem porazil paní Játrovou. "Dávejte pozor, vy dřevo," utrousil Mistr a dal pokyn. Matky začaly pošupovat dcery buď víc vpravo, či vlevo podle toho, jaký, který nebo čí chudák se blížil.

Vtom jsem spatřil celkem zachovalou dívku. Sebral jsem odvahu, zastavil před matinkou, požádal o dovolení k tanci a dostal je. Byl jsem šťasten, že to tak dobře dopadlo, ale

neradoval jsem se dlouho. Sotva jsme obešli několik kol a já začal slibnou konverzací slovy: "Také se, slečno, tak nezřízeně potíte?", přitočila se k nám zezadu Józka. Ostatní hoši před ní utíkali a varovně volali: "Pozor, blíží se satelit!" Ani náhončí pro ni nemohli sehnat tanečnicka, přestože Mistr neustále vysílal rozvědky všemi směry, neboť ho Józina matka o přestávce dusila v rohu, řkouc, že za těchto okolností chce vrátit zápisné. "Ale milostvá, chlapců je tu přece dost," chrčel Mistr. "Chcete snad říci, že o mojí dceru nestojíte? Ba ne, ale jsou to samí hubeňouři," trvala na svém ona žena. "Měli jste dělat nábor na jatkách." Jakmile jsem spatřil, že se k nám Józka sune, začali se mi dělat červené kroužky před očima. Józka dvěma prsty odstrčila mou partnerku a ta se zastavila až na druhém konci sálu. "Takový vyžle si tě troufne obletovat. Jestli přijde ještě jednou, zašlápnu ji," pohrozila. A abych uvěřil, dupla si. Bohužel na mé noze. Zaúpěl jsem a skákal dál po jedné. "Co je ti," šeptla mi Józka do ucha tak něžně, až mi v něm začalo zvonit a Mistr Játro zvedl telefon. Byl jsem téměř bez vlády. Józka mnou pohupovala sálem, asi dvakrát jsme upadli, ale to mi bylo jedno. Pak už jsem padal schválně. Věděl jsem, že mě Józka stejně vždycky sebere a začne to znovu. Konečně byl konec. Józka mě zanesla k matce. Nabral jsem dech a z posledních sil jsem ještě pronesl: "Děkuji, paní, nikdy na tento večer nezapomenu." A mluvil jsem pravdu.

Jak jsem se vyučil

Na formování mého charakteru v dospívání měli vliv tito lidé: služebná Olga znalá věci, trafikant Vávra a hostinský Trejbal, jehož heslem bylo "I dítě má žízeň". Nejvíce mě však ovlivnil strýček Urban, světoběžník. Pravda, u nás doma nebyl příliš oblíben, neboť jeho pověst kasaře nebyla pro náš rod tou nejlepší vizitkou, ale já ho miloval. Líbila se mi jeho sbírka falešných fousů, lesklé kasařské náčiní, kýchající prášek proti policejním psům, padělané bankovky všech států a měn, které stály za to, botky s podpatkem vpředu ke zmatení stop, které nesundal z nohy, a dokonalá napodobenina uniformy seržanta zahraniční tajné služby. Na rozdíl od nás měl Urban vždy hodně peněz. Maminka se mi sice snažila namluvit, že její bratr hodně spoří, ale já dobře věděl, že bez ustání a bez ostychu krade. Ondy jsem si schoval za ucho žvýkačku, a jedva mě strýc pohladil po hlavě se slovy: "Jsi hodný a bohatý chlapec", už tam nebyla, a naopak Urbanovi se začaly pravidelně pohybovat čelisti. Tato a podobné příhody mě se strýčkem sblížily. Začínal jsem si jeho podivné práce vážit. Některé kousky mě přímo nadchly. Kupříkladu o vánocích, kdy se v domě na několik vteřin zhaslo, aby mohl Ježíšek nerušen přijít, stačil ukryt stromeček, ozdoby i cukroví, nehledě na to, že sousedé pohřešovali ryby a synkův velocipéd. Byl jsem proto nesmírně šťasten, když si mě strýček vyhlédl za učedníka, neboť, jak řekl rodičům, mám dlouhé štíhlé prsty, které jinde sotva najdou využití. Maminka sice mínila, že bych měl být truhlářem, ale Urban se jen usmál a prohlásil, že je lépe počkat, až stůl bude plný. Ani otec se však nemohl smířit s myšlenkou, že budu šmatákem. "Když má štíhlé prsty, ať je hodinářem. Není to krása, takové zlaté hodinky...", a zadíval se podivně na zápěstí. "Nehledej je, švagře," podával mu strýc hodinky společně s plnicím perem. "Víš, trénuji mezi řečí, abych nevyšel ze cviku. Nu, a abychom tu trapnou debatu skončili. Kluk se bude učit u mne, a když se ti rozbijou hodinky, přinese ti jiné."

Přestěhoval jsem se tedy ke stýčkovi. Jak krásný byt to byl! Tři tajné vchody, dvojitá podlaha i strop, knihovna plná kriminálních sborníků a tucty dalších lákadel pro mladé chlapce.

Výuka začala hned ráno, neboť bylo třeba ukrást snídani. "Půjdeme udělat samoobsluhu," rozhodl strýc, "neboť tam si vybereš, co chceš. Chodím tam už pět let a používám trik zvaný těhotná žena. Dneska však zvolíme jiný způsob. Vezmeš košík a naložíš ho, jak hrdlo ráčí. A

nějakou maličkost strč skrz cvik za kabát." Byl jsem překvapen, že strýc hodlá platit, neboť zůstal u pokladny, rozmlouvaje s vedoucím o zločinnosti mládeže. Náhle, to už jsem měl koš vrchovatý a za kabátem mraženou kachnu, vykřikl: "Támhle je ta straka!" Vrhel se ke mně a na mou hlavu pršely pohlavky. Vyrval mi kachnu ze záňadří a mávaje s ní nad hlavou volal: "Je to možný? Vlastoručně ho, nezdaru, odvedu na policii," a hnál mě zpět ke dveřím. "Za hodinu je zboží zpátky i s pokutou," ujistil ještě vedoucího. Ale nebylo. Za hodinu jsme už byli po snídani a v troubě se pekla kachna. Strýc pak vzkázal ještě telefonicky do samoobsluhy, že vedoucí je vůl. Jak přijít rychle k penězům na cestách bez cestovní vkladní knížky, mě strýček naučil také záhy. Stačila k tomu páska pomocníka VB a vybírání pokut za nepřiměřenou rychlost, kterou Urban odhadoval během podle auta. Když se stmívalo a bylo třeba dopravit se domů, nechal posledního řidiče vystoupit z vozu řka, že přezkouší, jak fungují brzdy. Automobil jsme pak prodali dychtivým servisům na součástky. Strýce Urbana provázelo při práci neobyčejné štěstí. Jen jednou, pamatuji, narazila kosa na kámen. To se totiž strýček zastavil u slepce na nároží a vsypal si obsah jeho klobouku do dlaně. Dřímající nebožák se vymrštil a začala honička, kterou by nikdo od invalidy nečekal. Za běhu po nás házel nevidomý dlažební kostky s nebyvalou přesností, což svědčilo o tom, že tento člověk nejenom vidí jako sokol, ale že ruce a nohy má v nejlepším pořádku. Strážníka tato situace přivedla natolik z míry, že začal střídat světla na přechodech tak rychle, až slepci přecházeli zrak. Díky zmatku jsme jim tedy unikly, ale přesto bylo slyšet, jak volá, že se ještě uvidíme.

Tato nicotná příhoda se nám zdála velmi zábavná, ale bohužel jsme se se slepcem skutečně ještě viděli. Moje učednická léta byla tak násilím přerušena. Strýc v nucené samotě, jak se zdá, zatrpkl, neboť na motáku z vězení se dal slyšet, že nemá cenu dělat poctivé řemeslo, když je svět plný podvodníků.

Jak jsme chovali užitečné zvíře

V kloketu velkoměsta ztrácí člověk pomalu, ale jistě kontakt s přírodou. Zvláště v činžovním domě podléhá civilizaci více, než je zdravo. Přepych není vše a televizní program stěží nahradí třpytivý pohled plaché laně. Je pravda, že každému to nevádí, ale naše rodina, jež pochází z boubínské samoty, kde styk s okolním světem obstarával pouze jednou za měsíc listonoš, nesetkal-li se ovšem po cestě s medvědem, se nemohla s městským životem smířit. Vždyť nemít ve zdi houbu, nevěděli bychom ani, jak vypadá rostlina. Ale to vše se mělo změnit. Dnes vám už ani neřeknu, čím to byl nápad, abychom si opatřili zvíře. Víím jen, že všichni byli pro, a tudíž jsme se začali hádat, jaký živočich to má být. Nakonec vyhrála babička, její návrh byl oproti našim podepřen argumentem, že ze zvířete má být v první řadě užitek. A tak jsme začali v činžovním domě na Národní třídě číslo 318 chovat prase.

Sehnat prasečí mládě nebylo zrovna lehké. Nevím, jaké s tím máte zkušenosti vy, ale v žádném obchodním domě podsvinčata nevedou.

V Prioru v Jungmannově ulici dokonce dostal bratr za otázku "Máte prase?" od otlého prodavače facku. Teprve po čtrnácti dnech se podařilo otci sehnat na Sedlčansku velmi levného pašíka od opilce na taneční zábavě. Pln radosti jej přinesl domů, ale dědeček, bývalý střední rolník, záhy seznal, že zvíře má jednu vadu, a sice červenku, což, jak říkal, je u prasete vada dosti podstatná. V noci jsme tedy nepozorovaně pustili nemocné podsvinče do ulice a do rána jsme ho šestkrát zaháněli ode dveří, neboť si za ty dva dny u nás obdivuhodně zvyklo. Teprve když jsme posypali dveře pepřem, přestalo rýt pod prahem a odešlo Národní třídou neznámo kam. Nové prasátko, které opatřil děda z JZD Křenov, bylo sice dražší, ale zato

zdravé a přátelné. Dostalo jméno Bivoj. Zpočátku žil Bivoj ve vaně, a nebyť toho, že ji rozšlápl, mohl v ní žít i dále. Takle bylo samozřejmě nutno umístit čuníka jinam. Babička, přestože prase byl její nápad, odmítla již po třech měsících sdílet s ním komůrku. Upřímně řečeno, nebylo divu, protože náhodný návštěvník by už jen stěží poznal, kdo je v pokojíku pánem a kdo pouze hostem. Také vůně šafránu, který babička po léta sbírala, byla přehlušena čímsi jiným, mnohem silnějším, nehledě k tomu, že partaj pod námi si stěžovala, že stropem cosi prosakuje. A tak se prase stěhovalo do dětského pokoje, jehož xylolitová podlaha se zdála otci pro chov čuníka vhodná.

Stěhování však bohužel neprošlo hladce. Bivoj, který si u babičky zvykl, odmítal její, tedy svoji komůrku dobrovolně opustit. Marně ho bratr lákal na pomyje a otec zezadu pošťuchoval stanovým kolíkem. Výsledkem bylo jen to, že se Bivoj po půlhodině nebezpečně nahrbil a přátelský kvikot za změnil v temné funění. Nutno říci, že nám nebylo do smíchu. Zezdola bušil soused Pulchart smetákem do stropu. Na několika místech se mu podařilo provlhlou podlahu prorazit, takže také u něho v kuchyni to za chvíli vypadalo, jako by i on pěstoval prase.

Když Bivoj několikrát zahrabal přední prackou, snažila se maminka odvést nejmenší děti a babičku do bezpečí, neboť, jak říkala, přijdou horké chvíle. Nemýlila se. Kňour, který asi babičku po tříměsíčním soužití považoval za svoji družku, ji nemínil pustit. Začal kroužit zběsile po komůrce a nabíral neuvěřitelnou rychlost. Tiskli jsme se ke stěnám a modlili se, aby se prase unavilo. Tomu však dělal pohyb zřejmě dobře. Jednu chvíli se zdálo, že jsme zachráněni, neboť Bivoj zapadl prackou do díry po smetáku, bohužel právě v okamžiku, kdy zvědavý Pulchart k ní přikládá hlavu. Prase se od sousedovy hlavy odrazilo a pokračovalo v běhu, zatímco Pulchart spadl ze štaflí a žaloval manželce, že ho náš otec udeřil prasečí nohou do čela.

Závěrem dovolu, abychom touto cestou poděkovali motostřelecké rotě majora Ticháčka za obětavou likvidaci užitečného zvířete a malíři mistru Brázdovi, který byt uvedl do původního stavu, i když nejprve prohlásil, že je malířem pokojů, a ne chlévů.

Jak jsem ochořel

Na lidské tělo číhá řada nebezpečí. Jednak jsou to nelítostné bakterie a dotěrné bacily, kroužící všude kolem nás, aniž by byly, potvůrky, vidět, dále pak člověka sužuje zledovatělý chodník, rychle jedoucí auto, vosy, zdánlivě klidná sopka, podající omítka, muchomůrka citrónová, moucha masařka a její věrná družka bleška - tulačka. Organismus se těmto nástrahám a neřádstvům brání, seč může. Člověk sám pak svému tělu pomáhá nepopulárními, leč nutnými úkony, mytím rukou, ranním cvičením, pobytem v přírodě a zeleninovou stravou. Někdy i sebelepší prevence selže. Jako oněhdy u mne. Snad jsem své tělo ošidil o vitamíny či snad mi v krámku podala pekařka housku umolousanou rukou, jisté je, že jednoho dne jsem se probudil ne zcela ve své kůži. Pravda, 42,6 není žádná teplota, zvláště pro člověka, který má rád léto, ale fakt, že mi chvílemi netlouklo srdce, mě nutil k přemýšlení. Zkusil jsem tělu pomoci a nemoc zahnat ranním cvičením, ale nohy vypověděly poslušnost a také ruce nedokázaly dopravit nad hlavu činku, byť měla jen slabých 80 kg. A tak ke mně přišel poprvé v životě lékař.

Od prvního okamžiku, kdy vstoupil do mého pokoje, jsem k tomu člověku pojal nedůvěru. Vypadal tak mladě a byl oblečen bíle jako tenista - floutek. Nemínil jsem se s ním proto

dlouho bavit a vyplázl jsem na něj drze jazyk. Netušil jsem však, že zná protihmat. Vrazil mi kávoovou lžičku hluboko do krku, že mi nezbývalo, než řvát hlasitě "Á", z čehož měl zjevnou radost. Pomalu jsem rezignoval. Lékař si pak ještě vstrčil dvě gumové hadičky do uší a luxoval mi deset minut prsa. Když tuto práci dokončil, oznámil mé ženě, že musím do nemocnice. Manželka začala plakat štěstím. Ovšem na mé straně tolik radosti nebylo. Nemocnice nepatřila mezi divadla, která jsem hodlal tento týden navštívit. Snažil jsem se proto ukrýt pod prostěradlo, ale viděli mě dírou. Po kratším zápase s lapiduchy jsem se octl v autě. Jeli se mnou jako blázni. Jako by snad ani řidič nevěděl, že veze nemocného.

Nemocnice mě překvapila svou rozlehlostí. To je zase úplně něco jiného než můj přízemní baráček z vepřovicových cihel. Protekcí jsem získal ubytování téměř na samotce ve dvacetilůžkovém pokoji. A řeknu vám, nás pětatřicet nemocných se tam celkem pohodlně vešlo. Pravda, každý neměl svou deku, ale my s vysokou teplotou jsme ji stejně nepotřebovali. A tak jsem si žil na své židli spokojeně. Snad jídla mohlo být trochu více. Zvláště pro nás, kteří jsme chtěli posílat něco domů na přilepšenou. Ještě, že jsme měli na pokoji čtyři zlomeniny, které nebyly z nejrychlejších. Než přihopsaly ke stolu, byla z jejich porce již vždy odebrána daň. Některé zlomeniny to nesly těžce a žalovaly lékařům, ale když jsme jim v noci pokropili sádrov vodou a ony mohly začít s léčením znovu, přestaly rázem donášet a posílaly si pro jídlo do bufetu. Však si také užily mých posměšků.

Neděle byla pak ve znamení návštěv. Oholili jsme se, sestry přestaly postele a židle a my začali vyhlížet své příbuzné a známé. Pravda u mne zůstalo vždy jen při vyhlížení, nepočítám-li prodavače novin a agenta s náhrobky, který ovšem přicházel spíše za obchodem než za mnou. Zato soused Kličoš si na samotu namohl stěžovat. Když se do místnosti vhrnulo jeho šestnáct dětí a během návštěvy se narodilo sedmnácté, měly se zlomeniny co ohánět, aby uhájily místo k sezení. Já měl to štěstí, že jsem byl u Kličoše v přízni. Když ho minulý týden pronásledovala sestřička s injekcí, nastavil jsem jí nohu, takže zachráněný Kličoš mohl nakazit vzteklinou další pacienty, kteří se mu nelíbili. Sotva návštěvy odešly, vrhli jsme se s Kličošem na zlomeniny a prošacovali jim kapsy a noční stolky. Marně ti chlapi ukrývali lahůdky pod sádrov. Kličošův hmat byl zvláště vyvinutý. Skutečně, tento můj nový přítel se v životě vyznal. Tak například za geniální považují jeho nápad chodit se dívat na televizi na oční oddělení, neboť tam bylo před obrazovkou stále volno. Byli jsme proto rádi, že z nemocnice půjdeme s Kličošem v jeden den. Mé teploty opadly a také Kličoš neštěkal a už tři neděle nikoho nepokousal. Večer před odchodem jsme ještě naposledy prošacovali zlomeniny a šli rychle spát, abychom si ukrátili čekání na svobodu. Na tuto noc však ani já, ani Kličoš do smrti nezapomeneme. Úderem dvanácté se v ruhu místnosti vztyčilo šest postav. Byly to zlomeniny. Už týden ty potvory simulovali dále nemoc, aby se nám mohli pomstít. Zmlátily nás dokonale. Nyní ležíme s Kličošem na jejich bývalých postelích a skoro všechny údy máme v sádře. A já jen čekám, co Kličoš vymyslí, aby nám spolupacienti nechávali trochu více jídla. Zatím neříká nic, ani když ho šacují.

Volba Miss

Je to správné, že dnešní svět i uprostřed závažných problémů holduje ženské kráse. Tak například film. Chce-li být úspěšný, musí nechat oko diváka spočinout alespoň na chvíli na tajemných křivkách dámského těla, mnohdy i na místech, která divák předtím neznal a ve svých čtyřiceti letech je jimi mile rozrušen. Také krejčík, chce-li šatky prodat, musí látkou šetřit a stříhat úbor tak, aby připomínal spíše vitrinu. Skutečný ctitel dámského půvabu pak s oblibou usedá v soutěžních porotách, které při nejrůznějších příležitostech volí miss, tedy

žínku nejkrásnější, nejinteligentnější a nejpřitažlivější.

Také my, vědečtí pracovníci, kteří již druhý rok zkoumáme okolí pólu a arktickou zvěřinu, rozhodli jsme se minulé léto, když nám pošta doručila únorového PLAY-BOYE, zvolit královnu krásy výpravy. Náš vedoucí, profesor Peter Svedberg, starý suchar, byl sice proti tomu a navrhol raději vyjít po stopě sněžného muže, na kterou narazil včera, když svačil lišejník, ale nás mladší ve kterých i při 45 °C pod nulou kolovala horká krev, tento nápad cele zaujal. Vědecká práce šla od té chvíle stranou a všichni jsme žili jen volbou. Pouze profesor stále přípravy k soutěži sabotoval a zcela osamocen vyrazil za svým sněžným přeludem. Den přehlídky byl stanoven na 20. července. Telegrafista Williams už týden vysílal do éteru lákavé výzvy k okolním eskymákům k obeslání této vrcholné soutěže a způsobil tak hádky v nejednom iglů. Skutečně, domorodci nepřistupovali k naší akci s důvěrou, neboť měli špatné zkušenosti s minulou výpravou P. T. Taylora, která pod průhlednou záminkou očkování proti moskytům zneužila ženy a dívky ze širokého okolí. A tak se v den finále shromáždilo v našem táboře pouze pět uchazeček, z nichž jedna přišla omylem a ostatní čtyři proto, že se jim posledně očkování proti moskytům líbilo.

Hlavní organizátor akce geolog Winterspoon, který počítal z účastí nejméně patnácti děvčat, neztratil duchapřítomnost a povolal do soutěže i členky naší výpravy, čímž zvýšil nejen počet účastnic, ale i naděje eskymaček, neboť naše kolegyně byly skutečně vědecké pracovnice. Zejména u bioložky Eckertové jsme dlouhá léta nevěděli, nejde-li o chlapa. No, ale teď v nouzi se nám hodilo, že byla vloni komisí uznána ženou. Winterspoon zavedl děvčata do iglů, které od rána meteorolog vytápěl tak úporně, až jeho rosnička běhala v láhvi od okurek jako pominutá, čímž byla předpověď počasí pro Evropu na příští měsíc vážně ohrožena. Zatímco komise zasedla ke stolku, kandidátky pomalu nastupovaly na pódium. Když astronom Schlewhoffer viděl, že se svlékla do plavek i asistentka profesora Svedberga Ivona, která rozhodně neměla pod váhu, vtlačil mezi adeptky krásy i své dvě cvičené tučňáčky a hned jim dal svůj hlas. Po prvním kole soutěže, při kterém se hodnotila inteligence uchazeček, vedla s převahou profesorka Eckertová, která dovedla bezvadně kreslit a psát a získala tak ve všech testech tohoto kola první místa. Snad proto se jí zmocnila pýcha a pohrdavě shlížela na nebohé tučňáčky a nevzdělané eskymácké krasavice, které odpovídaly s tučňáčkami téměř shodně, t.j. mlčením. Náhle bylo vidět, co taková soutěž krásy může udělat i ze solidní vědecké pracovnice. Profesorkyiny oči se za silnými čočkami vášnivě leskly a její tělo se začalo, snad poprvé v životě vlnit v bocích. Pobrukujíc si hlavní motiv z Carmen přešla bioložka dvakrát laškovně jeviště. Poprvé zatahala Winterspoona laškovně za bradku, podruhé se ukázala až nestoudně pánské porotě ze všech stran, pročež musela být soutěž na 15 minut přerušena. Fotograf Wagner, ctitel antické krásy, dokonce dostal šok a nemohl se další práce v komisi zúčastnit.

Pořadí se začalo rychle měnit. Dosud vedoucí profesorka, jako by cosi tušila, snažila se zachránit situaci tancem. Rozkývala své tělo do neuvěřitelných pohybů a předváděla něco mezi padoucníci a slavností slunovratu. Porota však zůstala chladná. Míry 50-110-110 hovořily však samy za sebe. A tak se před naši kolegyni dostaly zvolna i tučňáčky k velké radosti astronoma Schlewhoffera, který byl před ženami bojácný a od úspěchů zajímavých živočichů si leccos sliboval. Soutěž se blížila k závěru. A nutno přiznat, že nám, organizátorům, se už tak trochu vymkla z rukou. A začínali jsme litovat, že profesor Svedberg je dosud na výpravě. Ženy i ptáci na pódiu totiž zapoměli na pravidla poctivé hry, vzájemně se haněli a rafinované eskymačky se dokonce snažily strhnout Eckertové plavky, aby ji tak definitivně vyloučily ze soutěže. Porota se pak rozdrobila na frakce, zvrhlíci začali dávat hlasy tučňáčkám, zatímco my rozumnější jsme přemýšleli, jak celou trapnou záležitost s

volbou miss ukončit.

Soutěž se však náhle nečekaně vyhodnotila sama. Rozletěly se dveře a vešel sněžný muž veda na vodítku profesora Svedberga. Strnuli jsme zděšením. Tak tohle nám šéf nezapomene. Obnažené ženy, na stolech víno a on sám v udidle. V místnosti se rozhostilo vražedné ticho, které náhle přerušil sněžný muž. Vrhel se k pódiu, uchvátil do náruče Eckertovou a s výkřikem: "Přece nevyhyunu!" zmizel ve tmě.

Jízda tramvají

Od té doby, co jsem byl přímým svědkem toho, jak řidič elektrické soupravy číslo 15 při jízdě z kopce zjistil, že brzdy nepracují ani když jim domlouvá a odběhl se do vlečňáku poradit s kolegou co teď, aby nás pak přišel informovat do mezaninu činžovního domu, kde jsme mezitím přistáli, že už dál nejede abychom vystoupili a nezdržovali dopravu neboť obrací, jezdím elektrikou co možná nejméně.

Minulý týden k nám však zavítal bratranec Jóna z venkova na návštěvu. Všechny nás to potěšilo. Zvláště když vyndal z nůše dvě kachny a hroudu másla. Mé nadšení pro něho ochladlo v tom okamžiku, jakmile po obědě projevil přání projet se se mnou po Praze tramvají. "Půjdeme raději pěšky," řekl jsem důrazně, "alespoň nám neunikne žádná historická památka." "Já bych chtěl jet tramvají," řekl Jóna, "nikdy jsem v ní ještě nejel." "O nic jsi nepřišel," domlouval jsem mu, "na splašený kráve jsi už jel?" "To jsem jel," připustil přibuzný. "Tak vidíš, to je stejný, jenže se mň mačkáš." Otec zakřičel: "Jóna se chce projet tramvají, tak se s ním projedeš tramvají. Je to host. Maminko, namaž mi chleba se sádlem, nějak mi vyhládl." Nezbyvalo, než se podrobit osudu. Vyšli jsme s Jónou do ulic. Ještě jednou jsem se ho snažil přemluvit, abychom do tramvaje nevstupovali, navrhol jsem mu dokonce, že ho chvílemi ponesu. Jóna však trval na svém. Došli jsme na stanici. Tam už stálo značné množství lidí, takže jsme co chvíli padali z refýže do ulice.auta se nám, nutno říci, mistrně vyhýbala. Pouze jednoho staříka táhla škodovka asi patnáct metrů za sebou, ale on se nakonec přece jen pustil a tak to dobře dopadlo. Z hovoru lidí jsem poznal, že žádná tramvaj už asi 80 minut nejela. "Lumpové," křičel pán, který zřejmě pospíchal. Ale jeho slova zanikla v hukotu příjíždějícího elektrického vozu. Řidič půl hodiny mačkal páčku, pak vstal a otevřel dveře ručně. Lidé se začali hrnout dovnitř, a to tak silně, že zadními dveřmi vystupovali zase ven. "Tomu říkám koloběh života," volal jakýsi muž, "toho se měl dožít Darwin." Průvodčí se vztyčila v pokladně a lidem, kterým vydala jízdenku, procvakla kleštičkami levé ucho, aby si udržela přehled o tom, kdo platil.

Pán, který stál těsně u dveří, neustále úpěl a žádal poloviční jízdenku. "Jak to poloviční, vždyť je vám nejmň čtyřicet," divila se průvodčí. "No jo, čtyřicet, ale nožičku a ručičku mám uskřípnutý venku." Na ta slova řidič otevřel dveře a výhybkovou tyčí vystrčil muže ven, řka, že takové, co narušují plynulou dopravu nemá rád. Konečně jsme se rozjeli. Jóna byl zřejmě vyděšen a šeptl mi, že chce ven. "Máš co jsi chtěl," prohlásil jsem tvrdě a prorazil hlavou okno, protože sebou tramvaj divně trhla. Průvodčí nás informovala, že vypadla kladka a zároveň nám prodala nové jízdenky, protože jsme přerušili jízdu. Řidič mňnil, že je málo zabrzděno a posypal nás trochu pískem. Tlustý Jóna se rozplakal. Vůbec mi ho nebylo líto, naopak jsem mu pořouchle radil: "No, prohlížej si krásy Prahy, bude ještě hůř." A bylo. Stará paní na nás ukázala prstem a pištěla: "Darebáci, starýho člověka nepustí sednout." Upozornil jsem ji jemně, že celou cestu stojím na jedné noze a ještě ne na své. "Stojí, stojí, ale kdyby seděl, stejně by nepustil, já je znám," vřeštěla ta paní a udeřila Jónu deštníkem. "Osobo,

netlučte toho hochu," zastal se nás solidní pán, "vždyť to na něm zanechá následky." "Vás asi tloukli denně," obořila se na něj dáma. Začala rvačka. Lidé se v obavách sunuli na druhou stranu. Tramvaj se naklonila a chvíli jsme jeli po dvou kolech. "Rovnováhu udržovat, rovnováhu udržovat," přikazoval řidič a zařadil zpátečku. Tím nastal opět přesun a tramvaj dopadla na všechny čtyři. "Mělo by se střídat, jsme taky unavení," prohlásil malý dědeček a rozhlédl se po lidech, kteří seděli. "Samozřejmě, střídat," ozvalo se ze všech stran a stojící se vrhli na sedící. "Chci vystoupit," dožadovala se jedna slečna. "Stanice je zrušena, stavíme až na konečné," zněl řidičův alt. "To je koloběh života," prohlásil opět filozof. Ale lidé už neměli náladu na filosofii a ušlapali ho. "Nevím jak vy," ohlásil malý, asi tříletý chlapeček, "ale já se počůurám." "Musíš vydržet na konečnou," přikazovala mu matka.

Konečně jsme tam byli. Lidé se vypotáčeli z vozu a padali vysílení do příkopu. Šedovlasý stařík si klekl tváří k východu a děkoval Moskvě, že jízdu přežil.

Jak jsem se učil kouřit

Ať si kdo chce co chce říká, ať si mamka slzy utírá, k dokonalému mladému muži patří cigareta jako k velbloudovi hrby. Pravda, žvýkačka zahraniční výroby správně nasazená na dásni také vyvolá obdiv a samovolná bublina při řeči s ředitelem školy vykoná své, ale cigárko je cigárko. Vůbec nechápu, jak jsem bez něj těch třináct let mohl žít. Ovšem, již v deseti jsem popotahoval z dřívěk omotaných vatou, ale to nebylo ono. Také tolik vychvalované bafání z rákosových doutníků, které u nás zavedl zemědělský synek Lanýž, nepřineslo očekávanou slast. Úplným extrémem byl pak vynález 8.C. Vdechování kouře z nedlouhé hadičky naplněné suchou trávou. Několik ožehnutých tváří hovořilo však jasně proti, neledě k tomu, že někteří chlapi po těchto pokusech za školní zdí potupně vrhli. Záhy jsme si my, kuřiva chtiví uvědomili, že máme-li techniku kouření zvládnout bez újmy na zdraví, musíme se odevzdat do rukou odborníka. A osud k nám byl milostiv.

S prvním zářím přihrál nám do třídy propadlíka Janebu, známějšího, a to i mezi učiteli, spíše pod přezdívkou Nikotin. Kromě kouření snad tento člověk neuměl nic. Svou profesí však ovládal se zručností majitelů opiových doupat. Janebova spotřeba cigaret byla fantastická. a nebylo tedy divu, že již koncem září rozprodal veškeré učebnice propůjčené státem a tak ze školních pomůcek mu zbyl jedině pytlík na cvičky k prasknutí napěchovaný nedopalky, které cestou do školy zručně nabodával po refýžích speciálně upraveným příložníkem. Není divu, že Janeba se na první pohled odlišoval od svých vrstevníků. Již sama postava připomínala vyklepanou cigaretu a čapce se ne neprávem říkalo popelník. Vůní pak připomínal dobře zavedenou tabákovou plantáž v době sklizně. Šaty vetché, na mnoha místech propálené a pod kůží na břicho zašity tři cigarety, jak Janeba tvrdil pro případ ztroskotání. Ačkoli na škole bylo kouření důsledně pronásledováno a astmatický učitel Rejhon kontroloval, převlečen za instalátéra, chlapecké záchodky i během výuky, Janebův zlozvyk byl učiteli i ředitelem tolerován. Jedině v hodinách si nesměl Nikotin zapálit. Řešil to tedy tím, že šlukoval naposledy se vstupem učitele a kouř pak vyfukoval dobrých dvacet minut do penálu. Krom toho jej hodnější profesori posílali co chvíli s oběžníky a vzkazy, dobře vědouce, že ihned za dveřmi popustí Janeba uzdu své vášně.

Tradovalo se dokonce, že jakýsi bývalý učitel, smuten, že ten den nevykonal dobrý skutek, vyslal Janebu při odpoledním vyučování hlídkovat k blízké trafice, nekupuje-li někdo z žáků tabákové výrobky.

Není třeba zdůrazňovat, že naše srdce se pro Nikotina nadchla. Záhy jsme mu dělali domácí úkoly, nosili svačiny a ti šťastnější, kdo je sehnali i cigarety. A pak přišel den, na který jsme se těšili nejvíce, kdy v cihelně za městem nás měl Janeba naučit kouřit. Počítalo se, že nás, učňů, přijde osm. Lukáš, Pazderka, Pilný, Závoz, Weis, Děravý, Smolík a já. Ale dorazilo nás jen šest. Závozovi bohužel zemřela tetička a tak zklamaný spolužák místo kouření udivoval příbuzné pláčem. Pitomec Pazderka nevydržel muka čekání a zapálil si již doma v poledne ve spíži a byl přistižen otcem, jdoucím mlsat rum. My ostatní jsme již před třetí netrpělivě vyhlíželi Janebu, respektive kouř, který ho vždy signalizoval, takže náhodnému chodci by se zdálo, že se neblíží kamarád, ale sentinel. Přesně ve tři dorazil kouř k nám. "Doufám, že nikdo neporušil můj zákaz obědvat," řekl Janeba úvodem a vyzval nás, abychom předvedli své kuřácké zásoby. Cigarety cizích značek ihned zabavil, řka, že jsou pro nás, začátečníky, moc silné. "Co budu ale kouřit já?" zeptal se šmelinářský synek Smolík, který donesl pouze stovku Chesterfieldek. Janeba mu podal své dvě Lípy. Pak už nic nebránilo tomu, abychom si zapálili.

Janeba se ukázal jako rozený pedagog. Věnoval se nám individuálně a dohlížel, zda jeden každý správně šlukuje. Na stěnu cihelny nakreslil pak průřez dýchacím ústrojím, aby ukázal jak nejlépe využít vdechnutého kouře. Pravda je, že nákresu již někteří z nás nemohli věnovat dostatečnou pozornost. Weise jsme dokonce museli omývat vodou. Když se probral, doznal, že v poledne jedl kachnu. Ta ostatně za chvíli byla i mezi námi. To už nám Janeba zapaloval další cigarety. Nikdo nemluvil, neboť kouření nám nepůsobilo ten požitek, o kterém jsme snili. Zatím co Janeba si labužnický pochutnával na chesterfieldkách, nám bylo hůř a hůř. Bezvěrec Děravý, který měl normálně pro Boha jen slova pohrdání, se začal nečekaně polohlasně modlit. Úplně omámený Smolík pak jen tiše plakal a sháněl se po papíru, chtěje psát závěť. Za hodinu už bylo úplně jedno, kdo v poledne jedl a kdo se postil a domů nás za tmy rozvážel Janeba na dvoukoláku.

A tak se toho dne naučil kouřit pouze Závoz, jemuž pozůstalí na pohřbu nabídli cigaretu aby utišil žal a pitomec Pazderka, jehož otec si při rumu uvědomil, že ve dvou se to lépe táhne.

Konec dluhu

Naše rodina, klidná a se vším svolná, patřila k těm, které žijí nenápadně, hledí si svého já a rozšoupnou se jen o státem uznávaných svátcích. Tak kupříkladu tchán z matčiny strany vždy v říjnu na Den znárodnění odhazuje svršky, volaje, že ho hřeje společné vlastnictví továren a dolu, který mu dřív patřil. Ale jinak, když nejsou slavné dny, zdržují se členové rodiny doma, navzájem se zahřívají a maminka, která chodí poklízet do biografu, vypravuje obsahy filmů. Za celou dobu trvání našeho rodu nedošlo k žádnému rušivému momentu, neboť požár a povodeň, které u nás současně v loňském roce vypukly, se navzájem zlikvidovaly, takže jsme mohli dále žít spokojeně na rumišti. A jak říkám, klid, klid, to byla deviza naší rodiny. Švagr vynálezce si cenil pohodu našeho spáleniště tak vysoko, že ho úřady za žádnou cenu nemohly dostat do blázince, i když na něj policie pravidelně pořádala lovy se sítěmi. Nebyl-li švagr zrovna štván, vynalézal.

Pravdou je, že mu nešlo ani tak o kvalitu, jako o množství. Příručních vynálezů měl plné kapsy, naplnil jimi svázané nohavice a rukávce. Byl-li zrovna štván, zvonil co chvíli u známých i neznámých lidí, aby uschovali vynález, který mu v dané chvíli vadil v běhu. Několik švagrových vynálezů střežilo i naši rodinnou pohodu. Zazvonil-li někdo, vyběhl ze schránky pumprlík a zakřičel: "Táhni, nejsou doma!" Když dotěra nedbal pidimužkových

slov a prošel nevšímavě dále, čekal ho další švagrův vynález - sugestivní zatačka ke strašidlu. Tím jsme byli dokonale ochráněni před nevítanými návštěvami. Za bariérou švagrova důmyslu vysmívali jsme se okolnímu nervóznímu světu, o kterém jsme od maminky slyšeli hodně filmů. Nouzí jsme netrpěli. Matčina mzda z biografu a švagrův invalidní důchod dávaly dohromady pěknou sumičku. Proto nás velice překvapilo, když rodinu jednoho dne navštívila sociální pracovnice středního věku a nazvala nás hanbou města. Otec se ohradil, že zná horší případy a díval se upřeně na pracovníci. Nicméně vytáčky nepomohly a úřední obsílka, kterou jsme obdrželi během týdne, hovořila jasnou a naléhavou řečí. My děti musíme do školy a otec, příživník, má se dostavit o osmé hodině ranní na pracovní úřad. "Na pracovní úřad?" rozčlíl se tatík, "co bych tam dělal, vždyť nepracuji! A to s tou školou se mi taky nelíbí. Bude to nejspíš provokace ze strany řezníka Františka Styblíka, kterému jsme dlužni delší čas za tunu masa. Půjdu mu rozbít hubu!"

Jelikož maminka byla v kině, nebyl doma nikdo, kdo by otce mohl zadržet. Naopak my děti jsme tento návrh přijaly s nadšením, neboť na lakomce Styblíka máme také pítku. Právě před týdnem přirazil bratra Lojzu váhou k pultu, když ho otec lišácky poslal vyzvídat, jestli se v masně na dluh nezapomnělo.

Do krámu jsme vešli s otcem současně. "Tady bude někdo platit," pokusil se bledý Styblík o žert, ačkoliv ho pohled do otcovy brunátné tváře musel přesvědčit o opaku. "K placení nedojde," opáčil otec klidně, "ale zajímavé věci se tu dít budou. Jistě se nebudeš, Styblíku, zlobit, když děti ochutnají trochu uzenin." Na víc jsme nečekali. Čtrnáct postaviček obsypalo háky s lahůdkami jako pilné včelky. Styblík zavrával: "Ne, ne, uheráček ne, spokojte se s kabanosem, vždyť vám tolik chutnal, holoto!". "Děti samy vědí, co je dobré", hovořil zvolna otec, "a ty zatím můžeš klidně psát obsílky!". "Obsílky," zaúpěl řezník, "jaké obsílky?". "Abych přišel na pracovní úřad," hřměl otec a kopl do sádla. "Nejsi opilý, soudruhu Tuleji?" bránil se Styblík, "ničemu z tvé řeči nerozumím. Vždyť jsem vaši rodinu podporoval tím nejlepším, co bylo. Tuna koniny hovoří za vše." Otec si však nevšímal řezníkových slov. "A děti bys posílal do školy," pokračoval trpce, "za to zaplatíš." A vykročil k lednici. Styblík, bůhví, kde se to v něm vzalo, se vymrštil: "A dost! Kdo šáhne na maso, toho tne sekera, ať padne, kam padne!". "A to se podívejme," řekl otec a šáhl na maso. "Varoval jsem tě," pronesl řezník jen tak pro sebe a sekera zasvištěla vzduchem. "Ten prst ti nezůstanu dlužen!" zvolal otec. "Ted skoncuje s dluhem." Zdravou rukou zamkl dveře a řekl tiše: "Děti, ochutnejte Styblíka..."

Pohoda Vánoce

Po zkušenostech z loňska, kdy jsme sháněli dary a zásoby na poslední chvíli a utrpěli tak mnoho tržných i psychických ran, rozhodl otec, že letošní vánoce musí být připraveny obezřetněji. Již od 1. máje jsme z mávátek dělali bábrlata na stromeček a pak přes léto hromadili zásoby. Tak jsme 24. prosince neměli žádných starostí a otec nařídil odpolední vycházku, aby nám pěkně vytrávil a lépe jsme tak užili Svatvečera. Vyšli jsme všichni, kromě strýce Balouna, který zůstal doma, aby hlídal před méně zásobenými sousedy.

Kolem páté hodiny odpolední jsme se promrzlí vraceli. Strýc Baloun nás vesele uvítal, hlásil, že je vše v pořádku, a přál hodně štěstí. "Jenom bych ráda věděla," pravila pojednou matka, "kam se podělo ze spíže šestnáct vánoček." "Vánočky?" zamyslel se strýc. "Nazýváš tak snad ty pletené dobroty, kterými se dojídam se svým přítelem Wimpym?" "Kdo to proboha zase je, ten Wimpy?" rozčlíl se děd a my pochopili, že strýc Baloun neměl zůstat sám doma. "Ještě

jsem vám o něm nevyprávěl?" podivil se strýc. "Výborný společník a jedlík k pohledání." "Zase nějaký darmožrout," podotkl otec, "doufám, že se vyhne našemu prahu." "To mne opravdu mrzí," zesmutněl Baloun, "netušil jsem, že ho nebudete mít rádi. Jinak bych mu nedovolil ochutnávat kolekce." "Ježíši, to budou zase svátky," vyjekla sestra. Vpadli jsme do pokoje. Skutečně, pan Wimpy byl jedlík k pohledání. Několik, asi čtyřicet krabic bylo již prázdných. "Jsou chutné?" zeptal se smutně otec a podal nezvanému hostu poslední krabici. "Děkuji, ale již opravdu nemohu," opáčil Wimpy, "nějak jsem se přejedl kaprů. Koupili jste pořádné chlapáky. Ale zdolal jsem je," dodal vítězně. "Pečené já rád. Doufám, že jsem vám nevyplýtvat všechen tuk?" "Není vám z toho všeho špatně?" zeptala se matka v tichém zoufalství. "No, nebylo mi nejlíp, neměl jsem zapíjet smetanou, ale pomeranče mě zase spravily." "Pomeranče," zaštkala babička, "ty byly na polici." "Ano, správně, stará paní," uznale pronesl Wimpy, "vy máte pamatováka, hned vedle šunky. Udělal jsem vám tam trochu místa." "Ty zapomínáš na konzervy," volal Baloun, "co nám dalo práce, než jsme našli klíček." "Pardon," otázal se náhle host, "odkud jste měli tak znamenitou drůbež?" "To zvíře sežralo i krocana," lomil rukama děd, "kde mám pušku?"

"Vánoce jsou svátky míru těšil dědu strýc, "dostali jsme prostě na něj chuť. Nakonec ještě začneš vyčítat Wimpymu tu srnku a to už se opravdu urazím." Celá rodina plakala, jen švagr ještě našel sílu k otázce: "Srýčku, zbylo vlastně něco?" "Dárky!" zaradovala se sestra. "To bych se neodvážil tvrdit," opravil ji jemně Wimpy. "Ale vždyť to nebyly potraviny," volali jsme všichni. "I za knihy venkovan hladovému krajíc namaže," poučoval Baloun, "natož za spodní prádlo, to i krmníka přidá." "Sláva, bude zabíjačka," těšil se děd. "Už byla," stroze ho vrátil k realitě Wimpy. "Cestou z venkova vytráví a potom taky člověk leccos o vánocích rozdá." "Co jste rozdali, strýčku?" již nepřičetně, snad ze zvědavosti, vyptával se otec. "Ale nic nového, ty věci jistě znáš. Ten nebožák se tolik radoval z tvého bobřího kožíšku. To víš, já sám toho na rozdávání moc nemám." "Panebože, ten blbec činil dobré skutky," otfásala se výbuchy pláče babička. "Neplačte, matko rodu," utěšil ji Wimpy. "I vašim jménem učinili jsme šlechtnost. Ty drahokamy chuděrce tolik slušely." "Drahoka- my!" blouznil otec, "a já hlupák se cpu fazolema." "Tak půjdeme alespoň sáňkovat," navrhl infantilní švagr. "Sáňky," zasnul se Wimpy. "Dítě ze sousedství si je vzalo. Ještě teď mě hřejí jeho díky. Ale divím se, že to uneslo," meditoval, "přidal jsem mu ještě peřinku." "Nevidím zlaté hodiny vykládané slonovinou," chroptěl děd. "Bud pokojný, Zachariáši, jsou v dobrých rukou," uklidnil ho Baloun. "Ten chlap měl tak poctivé oči." Matka jen těžce povzdechla: "Půjdu stáhnout králíky," a sunula se ke dveřím. "Není to zbytečné?" zněla Wimpyho otázka. "Rozprávějte s námi raději, neměli právě dobré maso. Ale byl hlad," dodal smutně, "a to člověk sní leccos, zvláště když řezník tak dlouho nešel píchnout kňoura. Už tady kňour nebude rýt," roztesknul se. "A kravku taky porazil řezník," žaloval Baloun, "pak už se musela sníst."

"Promiňte," vmísil se znovu do hovoru Wimpy, "já jsem vám úplně zapomněl popřát veselé svátky a bohatého Ježíška." Z kostelní věže zazněly zvony. "Ať máte vždy hojnost," šeptl svátečně Baloun. "Pojdme si zazpívat společně koledy a poděkujme nebesům, i když jsme se letos zrovna nepřejedli."

A tak zatímco otec lámal chléb a porcoval narychlo ulovenou bělicí, nesl se večerem do kraje lahodný řev Wimpy- ho a Balouna: "Nesem vám noviny, poslouchejte..."

Moje první šaty

Všichni dobře známe to tajemné období mezi čtrnáctým a sedmnáctým rokem, kdy se na tváři

chlapce objeví první vous, noha se pronikavě zvětší a v oku se usídlí výraz mužnosti. Tehdy je výchova nejobtížnější. Hoši jsou vzpurní, nedbají slov otce, v ústech se jim objevují hrubá slova, žvýkačky a cigárka. Dívky pak na koupališti použijí i horního dílu plavek a v kabelce nosí fotografie Waldemara Matušky a Ireny Klobukowské. V té době dostávají hoši od rodičů první večerní oblek, který jim otevře cestu do společnosti.

I mně v osmnácti letech cosi šeptalo, že už nejsem dítě. Když jsem proháněl tříkolku naší ulicí, stály dívky na nároží a vzdychaly touhou. Já jsem si však nevšiml ani jediné. Snad proto jsem si vysloužil přezdívky Kamenné srdce, Nedobytný Toník, Hrdopýšek a Idiot. Rozhodl jsem se tedy, že jim ukážu, jaký světák se ve mně skrývá. Odložil jsem navždy krátké kalhoty s jednou šlí, kšandy Nazdar, punčocháče i pletený kříž na vlasy. "Oblékneš se jako gentleman, Toníku," řekla matka, vzala dvě stě korun a šli jsme nakupovat. Prošli jsme Dům módy, kde bylo mnoho hezkých oděvů, ale maminka usoudila, že ceny příliš připomínají drahotu. Také v Domě oděvů se jí nelíbilo. Když však viděla, že nabírám do pláče, řekla: "Neplač, Tondo, vím o jedné hezké uličce, kde se velkosvětsky ošatíš a i na zimníček vybyde." Tam už jsme se přiblížili v cenách minulosti a kvalitou látek budoucnosti. V ulici označené plechovou tabulkou s nápisem "Kotce" se maminka zřejmě vyzнала. Pohybovala se rychle od krámků ke krámkům, nazývala prodavače křestními jmény a výsledek se dostavil. Na konci ulice jsem stál jako úplně jiný člověk. Štrukové kalhoty mi sice v pase nepřiléhaly, ale poctivý konopný provaz je dokonale přidržel na svém místě. Čišnícké sako nonšalantního střihu mi také padne jako ulité, až si pod ně vezmu šest svetrů a otep slámy. Botky byly jedna báseň. Dvojitá podrážka nepropustí vodu ani zjara. Vespod dřevo, navrch piják. I prvou kravatu jsem dostal ten den. Vděčně jsem vzpomenu na vojáka, který ji nosil přede mnou a za celé dva roky na ní udělal jenom tři fleky. Zimníček jsem si nesl přes ruku. Bude třeba tento kus tramvajácké uniformy zbavit naftalínu a o metr zkrátit, aby dosahoval ve světě oblíbené délky na paty. Snad největší elegance a vážnosti mi však dodával zelený plstěný klobouk se širokou střechou, kterou zdobila mohutná štětka z kančích bodlin a dvě borové šišky, které se bohužel jemně drolily a co chvíli jsem lovil zrnko z oka.

Maminka byla ráda, že jsme tak levně pořídili a že pozornost chodců je upoutána na mne. Dokonce i skupina východních turistů začala obdivovat módní střih a linii mých šatů. Pak mne maminka zavedla k fotografovi: "Máš první šaty, synku, ať ti zůstane vzpomínka na chvíli šťastné koupě." Mistr fotograf nám zprvu nerozuměl. "Maškary a svatby nefotografuji," houkl zpoza dveří. "Co je nám do toho," řekla matka, "chlapec potřebuje upomínkovou pohlednici. Má nové šaty." "Je na čase," houkl nevrle fotograf, "tak ať se v kabince převlékne." "Jaképak převlékání," urazila se matka, "má tu novinku na sobě." Mistr zbledl a začal sípat: "Nejsem tu nikomu pro legraci! Platím řádně daně a mé snímky jsou věrné. Odvedte toho hadroše, kam patří, a netruste mi po schodech slámu!" Po těch nepochopitelných urážkách přibouchl dveře a ještě před domem jsme slyšeli jeho lání...

V naší ulici jsem však svou moderností způsobil skutečné pozdvižení. Pozvánky do společnosti se jen hrnuly a všude mé šatky vzbudily zaslouženou pozornost. Dívky po mně dnes jistě touží mnohem více než dříve, ale já ani teď žádné nepodlehnu. Jednoho jsem však novým oděvem přece docílil. Nejsem už Kamenné srdce ani Hrdopýšek. Přezdívá se mi Švihák, Manekýn, Seladon a Idiot.

Cesta na sever

Říká se: "Všude dobře, doma nejlíp." Ale my Češi jsme už takové povahy, že toužíme občas

vyjuknout za hranice. Podívat se, co soused dělá, zda nás nedohání v hospodářství, zda Turek nebrousí kinžál a Avar s Tatařinem ostruhy nezatiná. Leč doby neklidné jsou ty tam. Avar vymřel, Sasík usadil se, ba i Bosňákem jsme skoro jedna ruka. Ale touha poznání ta přetrvala. V hlavičce to vrtá: "Vyjed' si do ciziny, ať se můžeš pochlubit, že jsi Čech, omyj se v moři, ochutnej koštěře, švýcarského sýra, ať se dovíš, zda žaludek poškádlí jako Laktos, nahni se nad propastí v Alpách, ať si vážíš Polabí. Tvé kamarády ze Svazu dávno již cizina pohostila a ty, Honzo, stále za pecí, přestože známky platíš řádně a onehdy na schůzi i tajemník OV po tobě zálibně okem šlehl, když jsi ho v podnapilém stavu velebil...

A touha zvítězila. Vyjel jsem si na Balaton, podmanil si Jadran a zalenošil jsem na Krymu. S bratrem Polákem brýle jsem měnil a v Rakousích jsem se slušně oděl. Když jsem se dokonce pomiloval s Květem Kuby, začalo mne cestování nudit. Příliš snadno jsme cizinu dobyli, přátelé! Poezie se nám nějak vytrácí. Nebylo lepší sekerkou klestit si cestu ke hranici jako ondy a v hýždi cítit vlčákův chrup?

Zatoužil jsem opět po romantice. "Na severní pól se podívám letos o dovolené," řekl jsem si. "Mohl tam Amundsen, můžu tam taky." Opatřil jsem si u pohodného starší psi spřežení a po troškách shromáždil polární výstroj včetně vlajky odborů, kterou jsem hodlal vstyčit na pól, abych imperialistu poškorpil a ukázal mu, komu patří sever. Koncem června, právě když mi začínala dovolená, jsem už byl dokonale uchystán na cestu. Přípravy mě sice stály mimo jiné levé ucho a dva prsty, ale psi mě poslouchají na slovo. Zbývalo jen čekat na snůh. Sledoval jsem napjatě předpovědi počasí, ale příznak zimy nepřicházel. Dokonce jsem se zkoušel rouhat Bohu, abych přivolal sněhovou kalamitu, ale Hospodin to nějak převrátil a přišla vedra, že mi dva polární psi pošli steskem. Ukradl jsem sice sousedům ratlíka, abych vyplnil mezeru ve smečce, ale byla to náhrada spíše symbolická. Koncem listopadu napadl konečně přes noc jemný poprašek kýžené běloby. Báł jsem se, aby neroztál, a vyrazil jsem proto časně z rána. Kolem jedenácté zazněl můj výkřik "Jupí!" a celé spřežení se dalo do pohybu. Občané Holešovic vybíhali z domů a nadšeně zdravili mou expedici. Pak jsem projížděl mnoha českými městy a vesničkami a poznával rázovitý a pracovitý lid. Předseda MNV ve Lhotě mě uvítal s kyticí hlohu a sdělil mi, že v obci vymítili negramotnost. Mládež ve Vestci se na mou počest zavázala, že vypěstuje dýni šest metrů velkou a šestnáct tun těžkou. Nechápu sice jak, ale vím, že to dokážou. Jsou to pionýři. Pak jsem se zúčastnil ještě mnoha besed, manifestací a potlachů, až jsem dorazil ke hranici. Závory byly otevřeny, celníci ve slavnostních uniformách salutovali a velebně broukali melodii "Chceš píseň Severu znát..." Malebně působil i nápis na stěně celnice: "Soudruhu - vás proclíme, (neb vás ctíme) a vše o vás víme." Klesl jsem dojat na rodnou hroudu. "Tuto zem mám opustit kvůli točně, byť jen na dobu zasluženého odpočinku? Zem hejtmana Jana Zizky, Prokopa Holého, plk. Emila Zátopka a dalších, dalších populárních soudruhů? Jak malicherná byla moje touha po romantice!" Obrátil jsem spřežení a za dojatých pohledů celníků, kteří pochopili, vrhl jsem se zpět mezi své. Byl jsem z touhy po cizině dokonale vyléčen.

Díky tobě, praotče Čechu, že jsi ztekl horu Říp, díky

Mezinárodní soutěž jedlíků

K naší rodině nebyl osud příliš příznivý. Otec opovrhl prací řka, že není důstojná moderního člověka, a náhodnými výhrami chtěl dosáhnout úrovně, o které se píše v novinách. Sbíral kožky, sázel sportku a nutil sestru, aby za úplatky krátila cizincům dlouhou chvíli. Naše příjmy však stále nedosahovaly patřičné výše, přestože i já jsem přiložil ruku k dílu a

prodával Večerní Prahu dlouho do noci. A že jsem si nevybral špatné místo. Opřen o smrk v Krčském lese jsem daleko široko neměl konkurenci. Nevěřili byste, jak málo lidí chodí večer na houby. Nebýt několika milenců, kterým jsem vnutil výtisk ve správné chvíli, těžko bych mohl jet domů tramvají jako pán.

Jednou, když jsme seděli doma u stolu nad nakreslenou večeří a otec pročítal mou Večerní Prahu, padl mi zrak náhle na titulky: "Pozor - soutěž! Karneval pražských jatek - Lucerna. Soutěž o nejtupnější masku, Miss Šunka 1967, mezinárodní soutěž o největšího jedlíka všech dob!" "To je příležitost pro naši rodinu," zvolal otec. "Obsadíme hlavní disciplínu, soutěž jedlíků. A hned začneme s tréninkem. Od této chvíle nikdo nepozře ani sousta," rozkázal, a aby zamezil pokušení, vygumoval večeří. Všichni souhlasili, že soutěž jedlíků je poslední příležitost, jak nabýt sil. Den před závodem nás otec vodil kolem řeznických krámků, abychom vyladili formu. Měl jsem formu tak vyladěnou, že jsem nemohl už déle bez jídla vydržet a v nestřežené chvíli jsem zhltl dešťovku, kterou vykrmujeme hlínou na vánoční hody.

Druhého dne jsme se zbytkem posledních sil doklopýtali na karneval. Uprostřed sálu už rozhodčí přijímal přihlášky k soutěži nenasytů. Vedle vypasených závodníků, většinou z jatek a z ciziny, jsme nevypadali jako favorité. Nedbali jsme však posměšků a zaujali místa u stolu. Na zádech jsme měli startovní čísla. Zazněl gong. Otec pohledem povzbudil rodinný tým, kterému šlo o všechno. Číšníci přinesli příbory. Děda nevydržel napětí chvíle a v rychlosti ho snědl. Otec se rozčílil a vyčinil mu, že se před závody zbytečně nacpává kovem. Začalo první kolo soutěže. Před závodníky se objevily mísy s padesáti švestkovými knedlíky. Polykali jsme je po čtyřech, děd jedl i nosem. Otec - trenér neustále udržoval přehled a volal: "Zachovávat rytmus, závod teprve začal, a hlavně pozor na žrouta s číslem 13, hází to do sebe jako lopatou!" Celá naše rodina prošla prvním kolem a bezpečně splnila časový limit tři minuty. Asi třetina našich a zahraničních závodníků odpadla a někteří nastoupili do druhého kola s funěním přejedených, zatímco my měli pořád neskonalý hlad. Druhé kolo bylo zcela naší záležitostí. Otec, vida kopec jídla, litoval, že u příležitosti soutěže nevystrojil sestře svatbu. Do třetího kola nás šlo sedm. Naše rodina, závodník s číslem 13 a jakýsi švýcarský břicháč, vytrénovaný eidamem, který každý knedlík zapíjel půllitrem piva. Před každého z nás postavili sto knedlíků. Děd snědl čtyřicet a zdál se být vyčerpan.

Kov v žaludku přeci jenom tížil. Nerad se loučil s jídlem a bylo trapné, když zbylé knedlíky balil do papíru, mumlaje cosi o nevšední kvalitě těchto kuliček z těsta. Maminka vzdala při sedmdesátém a otec ji proklel. Ve čtvrtém kole zastupoval rodinu otec a já. Z konkurence zbyl nebezpečný žrout s číslem 13, zatímco břicháč při devadesátém knedlíku puknul. Otec nenávistně pozoroval žrouta, který se na nás usmíval a vypadal, že je ve formě. "Zabil bych ho," šeptal. "Abych se ti přiznal, jsem už skoro najeden a ani mi knedlíky tak nechutnají." Také já jsem nebyl při síle. "Musíš vydržet," poroučel tatík, "jsi naděje rodiny, od dvou let jsi hladověl." "Udělám, co mohu," slíbil jsem a sáhl po nové várce - dvoustovce. Otec snědl třicet a zdál se být vyřízen. Pomocí sugesce a hesla "Ukaž, že jsi jedlík, vsuň tam ještě knedlík" jich zdolal osm a omdlával. Z posledních sil se ještě doplazil ke žroutovi a chtěl ho rdousit. Pak ale definitivně klesl. Celá tíha finále ležela na mně. Při padesátém knedlíku jsem však cítil, že nemůžu dál.

Soupeř měl náskok dobrých šedesáti a zdál se být teprve správně rozjeden. Obecenstvo se dostávalo do varu. Přesvědčoval jsem se, že mám hlad, předříkával si: "Jeden za maminku, jeden za tatínka," a pěchoval jsem do sebe ty nechutné mastné koule. Oči se mi podlévaly krví, dech se mi krátil. Bylo mi jasné, že tohoto soupeře nezdolám. Pokusil jsem se o trik.

Vstal jsem, vsunul ledabyle knedlík pod tvář a zasupěl: "Nabízím remízu, Budulínku nechutný, ne hazarduj se zdravím!" Žrout s číslem 13 se ke mně otočil, spolkl šest knedlíků, zajedl chlebem a pravil důstojně: "My

ukrajinci remízy ně znajem." Poznal jsem, že je všechno ztraceno. Ten člověk má trénink, o jakém se mi ani nesnilo. Otec nás seřadil. Čekali jsme výprask, ale tatík prohlásil: "Pojďme domů! Porážka od přítele není hanbou."

Čistá láska vítězí

Je to zajímavé, jak v přírodě k sobě vždy tíhnou dvojice různého pohlaví. Šneci, ještěrky, blechy, koroptve, jezevci, sloni, hranostajové, polární lišky, sovy, tchoři, veverky, kapři a lidé. Všude je tatínek a maminka, všude jsou námluvy, ostych a dobývání. Ba věru krásně tento úhlavní pud všeho tvorstva popsal Alois Jirásek v básni Ze života hmyzu. I jiní spisovatelé neuzavírají se nutkání onomu a popisující jej tak dovedně, že mráz čtenáři po zádech divně přebíhá a luzné představy honí se maně hlavou. Kupříkladu rozněcují představy tyto spisovatelé: Šrámek Fráňa - Léto (str. 24-25, 121-133), Zola Emil - Nana (str. 1-330), ten sprosták, co napsal Dekameron (celá kniha), Hrabal Bohumil (velmi nemravný, na každé stánce se to dělá dvakrát), Klička Benjamín - Divočka Jaja (kap. 7, str. 124-126).

V patnácti letech jsem měl tyto knihy přečteny až třikrát. Teoreticky jsem byl tedy vzdělán v oněch choulostivých věcech důkladně a zbývalo jen nabýt náležité praxe. Nechtěl jsem ji však získat za mrzký peníz v domech, které se nazývají veřejnými a jimž noha slušného jinocha zdaleka se vyhne. Včas mě varoval otec před těmito úkryty neřesti, které sídlo své mají převážně v suterenních prostorách na předměstí, v brlozích, kde čpí pivo a líčidla ohmataných krásek a šváb trvale usadil se, aby svou přítomností dokreslil ubohost předměstí. Také jsem nechtěl kouzlo poznání promrhat v rychlosti v chladných nocích na Petříně, kde, jak jsem slyšel, chlípni důchodci triedrem do křovíček nakukují a zneužívají tak citů nás mladých ke svému povyražení. Na taneční zábavě se mi také dívku shánět nechtělo. V potu rozdychtěných těl a hlučné tančírny nacházel jsem erotiku příliš hrubou.

Toužil jsem neustále po lásce čisté jako horský potůček z jara, kdy jeden druhému se odevzdá bez postranních úmyslů a po poznání chlapec i dívka odejdou radostněji pracovat do továren a polí, aby se zítra navečer znovu sešli v seníku, o píd blíže společnému štěstí. Tak jsem si představoval svou lásku. Ne v mansardě bez příslušenství, kde děvčata, nepodchycená ve Svazu mládeže, povalují se chatrně oblečena rozkošnický na polštářích a divanech a levným alkoholem lákají chlapce do svých náručí, aby pak k ránu hodila do prasátka další minci. Kde však najít ženu čistou, nezkaženou, vzdělanou, pracovitou a půvabnou jako květ blatouchu v ranní mlze? Mé spolužačky nepřicházejí v úvahu. Jsou již všechny zadány starším pánům, kteří jim dárky a voňavky po školníkovi posílají a večer pak za město v autech je vyvázejí do míst, kam matčino oko nedohlédne a cizí bankovka s diskretním šelestem za punčošku se vsune. Ó, jak jsou vypočítavé ty naše žákyně! I při písémkách, když nepřipraveny po prohýřené noci loudí o radu, nechávají jakoby náhodou nahlédnout v místa, kde se jejich těla liší od našich chlapeckých, rovných.

U nás v tělovýchovné jednotě už je to lepší. Ženy dnes vůbec tělocvičení opomíjejí. Ve vzpěračském oddíle, kam jsem se při cestě za láskou přihlásil, věřte nebo nevěřte, nenašel jsem jedinou cvičenku a to nehovořím o rugbistech, boxu a zápase řeckořímském, kde člověk ženu také nenajde, protože jsou to sporty cudné, až puritánské, kde výstřihem omámit člověka

nelze. Zato však v plavání, tam je ženami přecpáno, že mnohdy dna bazénu nevidíš. Tam nymfy rozprostřely své sítě a více než na precizní tempa crawlu dbají na to, aby voda byla vždy průzračná a mužských diváků sdostatek. A atletika? Stejná neřest. Při skoku do výšky dívky všelicos ukazují a nazývají to horinem.

Jak jsem záviděl Romeovi Julii, Petrovi Lucii, Ruslanovi Ludmilu, Oldřichovi Boženu, jak jsem záviděl všem šťastným dvojicím! Ale čím více nad celým problémem přemýšlím, tím více seznávám, jak je u nás méně a méně Julií, Lucií, Ludmil, Božen a sousedek. Ondy jsem si myslel, že konečně tu pravou mám. Pilná byla, povoláním švadlena, s trochou fantazie i pohledná, čtení ani psaní jí nečinilo zvláštní obtíže, ale bohužel otec mi tuto známost rozmluvil. Rozdíl pěti generací se mu zdál trochu velký. Snažil jsem se otce přesvědčit, že večery s ní nebyly nikdy nudné, že leccos pamatuje. "A kdybys ji slyšel, otče," horlil jsem, "vyprávět, jak potkala Švéda na Karlově mostě za třicetileté války, sám bys ke krbu přisedl a otázky z historie položil!" Tvrdý otec však přesto sňatek nepovolil.

Dál tedy hledám svůj ideál. A nepospíchám. Věřím, že svou Julii najdu. Dobrý kamarád je prozatím lepší než žena. Vždyť nevyvztekali se dosyta Tři mušketýři, Vinetou s Old Shatterhandem, Kolben s Daňkem a Chruščov s Bulganinem? Tak vidíte. Do té doby, než najdu žínku sobě rovnou, vystačím si s Karlem.

Jak jsme vítali Australana

Zvýšení turistického ruchu je věc chvályhodná a prospěšná. My poznáváme cizí kraj, cizí mrav, zahraniční turista pak pokochá se krásou naší domoviny. I památná místa budou zvelebona. Tak kupříkladu na zdi hradu Velhartice se vedle nápisu "Hosnedl, Klatovy 246" objeví "Uma Šejk, Persie", vyryto malajskou dýkou. V brdských lesích vzpomene elegantně oděný indián válečné stezky dědů, na Císařské louce budou před koženým stanem Eskymáci porcovat slona.

Ačkoliv naše obec není právě význačným letoviskem či lázněmi chvalné pověsti, přece se nás celá akce dotkla netušenou měrou. Alois Sloup, řezbář, co bydlí za kostelem, má bratrance v Austrálii. Dřív jsme to přecházeli mlčením, ale poslední dobou, když je to dovoleno, se zajdem občas pozeptat, co nového v Melbourne, jaký je stav vody v australských tocích, i jinak lehce rozprávíme. Onehdy povídá Sloup jen tak mezi řečí, že Fred, jako bratranec, přijede koncem srpna na návštěvu. Srdce prý zavolalo - přes oceány a kontinenty do rodné vísky Australan přilétne. Tak to povídá a přitom klidně vyřezává Betlém.

Nás však tato zpráva vyburcovala k horečné činnosti. První začal předseda. Na schůzi výboru překvapil všechny přítomné návrhem, aby do znaku obce byl umístěn místo užovky divoký australský králík. Všechny to zarazilo, ale když jsme pochopili příležitost k proslavení vesnice, roztrhl se s návrhy pytel. "Obnovíme kanalizaci po předcích," zapřisáhl se okresní hygienik.

"Vzpomeneme si, kde byl rybník," vřískl porybný. "Zeptáme se ve městě, kudy vedla silnice," prohlášoval cestář. "Zavedeme petrolejky, louče čadí!" volal rovášněný elektrikář Krupka. A když se i soused Linka zavázal, že bude pást kozu jinde, aby mohly zase jezdit vlaky, přišel se svou troškou do mlýna i předseda JZD. "Já, soudruzi," řekl a praštil čepicí do stolu, "šťěstí, že máme srpen, mu ukážu žně v plném proudu!" Tichý a ušlápnutý agronom Pešek se odvážil namítnout, že ještě není zaseto. "A hele," řekl předseda, "aspoň nebudou práce s výmlatem.

Ale čtrnáctýho piju, pánové, jako by byly obžínky. Termíny v kalendáři jsou mi svatý." "Ale co ukážeme Australanovi?" šeptl ušlápnutý agronom.

"Kohoutí zápasy," zareagoval veterinář, ty jsou za mořem oblíbený. A dva kohouty snad v družstvu seženeme. Přinejhoším nám vypomůže školník Vodička. Ten jejich má nejmíň osm." "Co vypomůže - odevzdá je." řekl předseda a napsal výnos. "Jak tady ten chlap bude vlastně dlouho?" napadlo ušlápnutého agronoma. "Asi deset dní," prohlásil Tětiva, který bydlel hned vedle Sloupa a měl všechno z první ruky. "Hergot, tak dlouho kohouti zápasit nevydrží, i když je budeme popichovat," zachmuřil se tajemník, "musíme vymyslet ještě něco." Ponocného návrh, aby Australan skákal ve stodole s trámu do slámy a tak si užil, neprošel. Také návštěva koupaliště byla zamítnuta, protože Australan, št'oural, by v něm jistě hledal vodu. Plavčík Masák přišel sice v očekávání spropitného s konstruktivním návrhem, aby se dno nádrže natřelo na modro a on že by s kabiny dělal "šplouch, šplouch" a občas zakřičel "topím se!", čímž by iluze byla dokonalá - ale co dělat v případě, že by Australan iluzi podlehl a chtěl by si zaskákat s pětimetrového prkna? To nevěděl nikdo. K večeru jsme však přesto sestavili program rodákova pobytu u nás.

Vypadal takto:

den: Uvítání před kašírovanou školou, poté slavnost- ní zahájení kohoutích zápasů.

den: Kohoutí zápasy.

den: Kohoutí zápasy.

den: Kohoutí zápasy.

den: Slavnostní zakončení kohoutích zápasů a hostina z poražených.

den: Beseda o kohoutích zápasech.

den: Beseda s Pavlem Kohoutem.

den: Promítání filmu o kohoutích zápasech "S hřebín- kem na život a na smrt".

den: Slavnostní zakončení Australanovy návštěvy a předání čelenky k kohoutího peří.

A tak nastal dlouho očekávaný den. Před ladovskou školou visel obrovský plakát s heslem "Vítej, milý Frede Sloupe, zas tě náruč rodná houpe". Ve výloze samoobsluhy se skvěly nápisy "Mluvíme finsky a nářečím Siuxů", neboť jsme předpokládali, že v těchto jazycích se s námi Australan chtít domluvit nebude. V hasičské zbrojnici byli od časného rána ukryti kohouti, které agronom pošťuchoval klacíkem, zatímco náves se pomalu plnila. Na žerdi měl původně vlát australský prapor, ale protože si nikdo nemohl vzpomenout, jak vypadá, vyvěsili jsme aspoň vlajku místního Slavoje, na kterou kovářka přišila pentličky "Nazdar!". V levé části náměstí byli podle velikosti seřazeni žáci devítiletky, kteří pod vedením harmonikáře Douši cvičili píseň "Touha po domově". Zvláště malebný obrázek skýtali žáci 6.B. Podle návrhu ředitele školy byli každý žák a každá žákyně opatřeni na bříšku mošničkou a poskakující představovali klokánky. Napětí vrcholilo. Byl přinesen chléb se solí, děti rozkošně hulákali píseň, kohouti zuřili, jeden dokonce agronoma klofnul, pentličky vlály a žáci 6.B poskakovali s mošničkami radost pohledět, když se doprostřed slávy přišoural Alois Sloup, v jedné ruce Betlém, ve druhé dopis. "Tak nic," řekl, "Fred nepřijede. Odložil návštěvu na neurčito." Předseda smutně rozpustil shromáždění. Ředitel školy ve snaze zachránit situaci navrhoval, abychom alespoň oslavili šestnácté výročí zrušení pastoušky, ale to už byl na náměstí sám.

Fred Sloup přijel nikým neočekávan asi za čtrnáct dní. Poznali ho pouze tři výminkáři a uličník Jarda Slabihoudek mu prakem srazil klobouk s hlavy. A dobře mu tak, cizákoví! Australan nebo Eskymák - ať vidí, že my Češi před nikým páteř neohnem!

Exkurze do zoo

V naší třídě byla nejoblíbenějším předmětem biologie. Její výuka měla na škole svou tradici. Starší spolužáci nám vyprávěli o bývalém profesoru Lechnickém, který se na osnovy neohlížel a výklad omezoval jen na kreslené popisy ryb. Teprve inspektor prý objevil závažný fakt, že profesor Lechnický je němý, a tudíž k výuce nezpůsobilý. Náhradu do konce roku ředitel nesehnal, neboť se proslýchalo, že v biologickém kabinetu straší. Suploval tedy školník Vaňkát, který byl znám jako milovník přírody a choval na školní zahradě králíky v kotcích. Měli jsme jej také rádi. Učením nás nezatěžoval. Přišel do třídy, otevřel přípravy a četl: "Téma hodiny: Králíky. Cíl: Nakrmit je." Pak přípravy zavřel, seřadil nás a dodal: "To byste kluci nevěřili, co ty potvory sežerou." Znamky pak dával z hlavy podle váhy nůše. Kdo přinesl trávu povadlou, dostal poznámku, že je drzý. Nejlepší známky z biologie nosil domů šplhoun Brumlík, který dokázal za hodinu natrhat nůši čtyřlístků a ještě vyčistit kotce a bobky srovnat na hnůj podle velikosti.

Po prázdninách, právě když jsme si chystali nůše na biologii a šplhoun Brumlík se vytasil s novým srpem, vešel do třídy místo školníka zcela nový pedagog a řekl: "Jsem doktor Zelí a vy jste moji žáci. Opakujte po mně." Doktor Zelí byl možná určený pán, ale kázeň ve třídě neudržel. Co chvíli se ozývaly výkřiky: "Pozor, Zelí, zajíc! Nazdar, košťále!" aj. Vrchol drzosti si dovilil repetent Pelnář, který v sobotu pozval pana doktora na nedělní oběd řka, že mají vepřovou s knedlíkem a maminka marně shání přílohu. Zelí smutně pokýval hlavou: "Pochopil jsem tvůj špatný vtip, chlapče. V neděli budete na výletě a já bych jako hlupák klepal na dveře. Jsem chytřejší než si myslíš." Při jedné hodině biologie jsme tak hlučeli, že vtrhl do třídy ředitel a pravil ironicky: "Pardon, doktore, nevěděl jsem, že přednášíte. Zdálo se mi, jako by se tu válcoval plech." Tehdy poprvé se Zelí rozzuřil: "Vy nehodní chlapci," zašeptal, "za trest vám dnes neprozradím nic nového o ježkovi."

Nezapomenutelným zážitkem školního života byla pak návštěva zoologické zahrady. Již týden před stanoveným datem výpravy sršel Zelí vtípem a dobrou náladou. "To uvidíte, co je na světě zvířat," holedbal se," a každé jiné! Jen o jedno vás prosím, děti moje takřka vlastní. Nekrmte zvěře!" Všichni jsme to svorně slíbili. Jenom Pelnář povstal a řekl pevným hlasem: "Já budu krmit hrocha. Líbí se mi, že je špinavej!" "O tebe strach nemám, Pelnáři," zasmál se Zelí, "ty jsi lakomý. Jak tě znám, od tebe zvěř skývu neuvidí." Pelnář si sedl a huhňal výhružku: "Uvidíme, hlávko!"

V pondělí ráno jsme se sešli na nádraží v 7.00. Pelnář přišel v 7.05, neboť vláčel za pomoci svého děda velký tlumok laskomin pro hrocha. V 7.15 odjel vlak bez nás a v 7.32 přiběhl uřícený profesor Zelí: "Promiňte, chlapci, ale nemohl jsem najít nádraží," omlouval se pokorně, ale hned na to vykřikl: "Pelnáři, okamžitě nech to žrádlo pro hrocha doma!" Repetent drze tvrdil, že veze chudé neduživé tetě do Prahy výslužku, což mu děda bázně potvrdil. Zelí se upokojil. Pak přiložil ucho na koleje a pravil: "V 9.48 jede další vlak." A skutečně. Přesně 9.48 stál vlak před námi. Sice nákladní, ale stál. Cesta na uhlí ubíhala klidně až na to, že Zelí občas vypadl z vagónu, když si prohlížel krajinu. Konečně jsme stanuli před zoologickou zahradou. "Prosím o slevu," žádal profesor. "Nedělejte nám ze ZOO holubník, pane mistr," obořil se vrátný, "horničtí učni jsou hlášení až na čtvrtek!" Učitel zrudl: "Jsem doktor Zelí a toto je jedenáctiletka z Pyšel. A chci slevu!" "Já tvrdím, že z vás padá mour a umažete nám zvěř," trval na svém vrátný, "proto zaplatíte plnou cenu." Profesor odvedl vrátného stranou. "Nechci slevu zadarmo," pravil vychytrale a položil na stůl stokorunu. Vtrhli jsme do zahrady. Právě když učitel hledal cestu ke lvům, spatřili jsme dva prchající

zřízence a zaslechli křik: "Zachraň se kdo můžeš, hroch se utrh!" V tu ránu byl Zelí na stromě. "Vím, co hroch dovede, všichni, do lavic končím exkurzi!" Hledali jsme úkryty, kde se dalo. Většina našla útočiště v pavilónu opic. Chlotečka Petr, syn krotitele, se schoval u tygra a strkal mu ve strachu před hrochem hlavu do tlamy. Nutno dodat, že otec nebožtíkův znal tento trik zřejmě lépe. Milovský Alois, tloušťík třídy, který k opicím nedofuněl, se ukryl u krajty. "Pane profesore," volal, "to je zajímavé, jak je ta užovka přítulná. Jak mě přátelsky obtáčí!" "Nadechni se, Milovský volal Zelí zoufale, "to je krajta!" Pak zavřel oči a šeptal: "Vidíš, blbe, kdyby ses byl učil. Hady jsme měli předminule..."

Náhle jsme si všimli, že jediný, kdo se neukryl, byl Pelnář. Stál na cestičce, pak přiložil ucho k zemi a volal: "V 17.05 je tu hroch!" "Až v 05?" divil se Zelí, "to mohu ještě seskočit a rozplést Milovského." Sotva se však učitel dotkl země, byl tu hroch. O pár vteřin později už pedagoga vozil po zahradě. "To byl špatný vtip, Pelnáři," volal doktor Zelí, "připrav si žákovskou knížku." Po dvaceti minutách dostihů však přestal Zelí zřejmě vnímat. Zakousl se hrochovi do kůže a již dávno neřídil směr. Pelnář se zajíkal smíchy. Nato otevřel vak hrochových pochoutek. Tlustokožec zavěšil a zaryl hlavu do pytle. Zelí se sesul k zemi a vleže Pelnářovi děkoval. Po chvíli přežraný hroch zjhl jako dítě a dokonce před Zelím panáčkoval. Pak se nechal klidně dovést do svého bazénu.

Pelnář dostal od vedení ZOO za odměnu náramkové hodinky a od té doby je s učitelem jedna ruka. Zelí chodí k Pelnářům na obědy a reperent má nad postelí list ze žákovské knížky s pochvalou: "K záchraně profesora před zlým buvolem neváhal obětovat výslužku pro chudou nemocnou tetu."

Návštěva cirkusu

Naše rodina patřila již několik generací ke smetánce města. Táta uměl číst, máma psát a snad proto se dali dohromady, aby rodili vzdělance. Přivedli nás na svět sedm a pečlivě dbali, abychom odmalíčka nevynechali jediný kulturní podnik. Nás děti proto mrzelo, že jsme dosud, ač nejstarší z nás se měl již za týden ženit, neviděli cirkus. Ne snad, že by do města ještě dosud nezavítal, ale náhoda tomu chtěla, že plakáty viděl vždy jen otec sám bez maminky a styděl se požádat kolemjdoucí, aby mu zapsali, kdy a kde se pořad koná. Až jednou se na nás usmálo štěstí. Maminka dostala v práci za odměnu vstupenky pro celou rodinu a tatínek nám přečetl, kdy se vystoupení koná. Zajásali jsme, jen prvorozený bratr Čenda nesdílel naší radost, neboť si uvědomil, že návštěva cirkusu koliduje s termínem jeho svatby. Když nám to připomenul, všichni jsme zesmutněli a hleděli na tatínka, který jako hlava rodiny měl rozhodnout. Otec to postavil rezolutně: "Svatba musí stranou, neboť je záležitostí jedince, zatímco návštěva cirkusu je věcí kolektivu." Koncem týdne vyrostl na kraji města plátěný stan. V klecích, které mimochodem nevypadaly nepevněji, se tísnila zvířata a snědí chlápci v maringotkách dodali našemu městu cizokrajný ráz. To vše přispělo k tomu, že o cirkusová představení byl mimořádný zájem. A za lístek se dávalo pod rukou prý i sele. Málokterá rodina si proto mohla dovolit navštívit cirkus v plném počtu. Většinou šel na představení pouze vylosovaný šťastlivec a doma pak ostatním předváděl co ve stanu viděl. Smůlu měli u Bártů, kde jako vyslanec určil los silně krátkozrakého strýce, a doma se pak museli spokojit pouze s imitací zvuků cirkusové kapely.

U nás se nic takového stát nemohlo. Šli jsme do cirkusu pěkně všichni a mezi svými těly propašovali i bratrovu nevěstu a dva svědky. I když jsme byli trochu v lóži namačkání a tlustý svědek musel vzít svého tenčího kolegu na klín, netrpělivě jsme vyčkávali začátek

představení. Zazněl úvodní pochod. Kapela nebyla z nejpočetnějších, ale oba muzikanti, harmonikář i dirigent, dělali co mohli. Manéž se pak naplnila artisty. Pět Tornados do ní vtrhlo tak rychle, až otci ulétl klobouk. Tento náhodný trik sklídil nečekaný potlesk a tatínek se musel děkovat. Skutečně, ani nám nemohl vysvětlit, že není s Tornados domluven. Nevěsta se dokonce urazila, že ve svatební den dělá v cirkusu tchán šaška. Mezitím už varietní umělci pochopili, do jakého místa stanu mají soustředit svůj um a v které lóži mají hledat dobrovolníky. Otcova příhoda s kloboukem zkrátka vtáhla celou naši rodinu do víru představení. "Potřebuji holohlavého pána," zvolal z manéže kouzelník, jen tak těkl okem po stanu a zaparkoval pohled do naší lóže. "No, třeba vy, občane, vedle toho umělce s kloboukem." Vyzvaným byl děda. Nastalo trapné ticho. Alespoň v naší rodině, jinak tribuny řvali smíchem. Děda vystoupil jako hypnotizován na kouzelnický praktikábl. Nikdo z rodiny do té doby nevěděl, že toho má tolik v kapsách. Postupně mu z nich kouzelník vytáhl myš, vajíčko, růži, kombiné, dvacet svázaných šátků, králíčka a z nosu holuba. Kouzelníkovi se zřejmě v dědovi zalíbilo a předvedl s ním ještě celou škálu triků. Hanbou jsme se propadali, když si zakladatel rodu opět sedl mezi nás mokrý a s natrženým sakem. Číslo skončilo a děda si opět sedl. Náhle si začal jezdit rukama po těle. Pak se vymrštil a do pauzy zařval: "Vzal mi peněženku a hodinky!" Takové davové nadšení jsem v životě neslyšel. Také děda, ač skutečně bez peněz a hodin se musel děkovat, nehledě k tomu, že několik dětí si hned k němu přiběhlo pro podpis. Tím děda přišel na to, že mu kouzelník ukradl i plnicí pero. Bratr s nevěstou se znechuceně zvedli a razili si cestu ven. Byla to jejich chyba chtít odejít v naprostém tichu, když vzduch rozechvíval jen údery lasa král prerie Velký Bill. Vytáhl si nevěstu i bratra.

Otec, jehož okolí považovalo za našeho principála, přijímal gratulace. "Tak skvělou režii," poznamenal hlasitě jakýsi muž, "kdy část komediantů je od začátku v hledišti, to jsem ještě neviděl. Tlustý svědek se nás chtěl zastat a zakřičel: "Občane, všechno je trapný omyl, jsme slušná svatba!" Lidem se v té chvíli nemohlo zdát nic vtipnějšího. "Klaun, to je klaun!" burácely děti. "Jdu si to s nimi vyřídít," chrčel svědek. Vyhrnul si rukávy a vstal, bohužel právě v okamžiku, kdy hledal napoleonský voják do svého děla živý náboj. A tak byl zachránce cti vystřelen do koše zavěšeného u stropu. Pak začala do manéže nastupovat zvířata. Konečně bude klid, oddechli jsme si a pohodlně se uvelebili v lóži, neboť tlustý svědek měl své nové místo v koši. Zvěř a ptačtvo defilovalo pomalu manéží. Byla to krásná podívaná, i když se nám zdálo podezřelé, že sloni na nás příliš často kývají choboty a žirafa mrká levým okem. Naším útrapám neměl být prostě konec. Papoušek vypuštěný u voliéry ani na chvíli nezaváhal, nejkratší cestou dolétl k našemu otci, sedl si mu na hlavu, hladil ji křídélkem a volal: "Meloun, meloun." Snad proto při krotitelově výkřiku, kdo vstrčí lvovi hlavu do tlamy, prořízl otec stanové plátno a vyrazil ven.

Kdo tedy tenkrát vsunul lvovi hlavu do tlamy netušíme, ale jelikož tlustý svědek se už u nás neukázal, kdo ví?

Kid psanec

Vydal jsem se vyzbrojen kozlíkem, nožem a ukulelí do hliněné chatrče nad Davlí. Tam jsem se jedné soboty a neděle narodil. Ženy zálesáků stály kolem a za zpěvu Řeka hučí pozorovaly matčino podivné počínání. Otec z lomu Syslíku byl mile překvapen, že má syna. Namočil mne do Sázavy a dal mi jméno Kid-psanec. Toto jméno způsobilo později trochu nepříjemností, neboť úředník bolševik sveřepě odmítal napsat doložku psanec do matriky. Otec ho bil lasem a křičel: "A co Jurij-kosmonaut, to bys zapsal, vid' pad'oure." Stal jsem se tedy psancem. Když mě otec pokřtil, chtěl mi vytetovat na břicho mapu Arizony, ale

osmdesátiletý děd Bobeš z matčiny strany, bývalý učitel krasopisu, který na tramp jezdil pouze z donucení, mu v tom zabránil. Otec mě tedy alespoň natřel jitrocelovou mastí, abych byl silný a potřel mi oči kopřivou, abych měl ostrý zrak. Od té doby na jedno oko nevidím. Pak jsem rostl. Stal jsem se dítětem osady. Otec mne ani nechtěl zapsat do školy, říka, že příroda je nejlepší učitelka a Komenský je proti ní břídil s nevalnými znalostmi. Přesto mne ale v devíti letech přivedl policista do učebny. Paní učitelka mne na prahu obrátila a vzkázala rodičům, aby mne řádně vybavili pomůckami pro školu. "Má pravdu soudružka," řekl otec, "když už do školy chodíš za doprovodu těch pytláků v modrém, ať tedy každý vidí, že nejsi chudas z pazderny. Vybaven budeš nejlépe ze všech, aby si všichni uvědomili, kdo je to Kid-panec, muž na pomezí rudých zákonů."

Příštího rána jsem vyrazil do školy. Na nohou mokasíny ze psí kůže, lovecké kalhoty s třásněmi, přes kostkovanou košili celtu a velký tlumok s nápisem U. S. ARMY. Ten obsahoval potravu, sekerku, posvátný kořen, mapu Údolí děsu, učebnici angličtiny a lodní suchary, rezervní trenýrky a žákovskou knížku. V ruce jsem měl sladké dřevo, ne němž bylo vypáleno: "Měj tři slova v srdci jen - čundr, Texas a mnoho žen". U pasu se mi houpal nůž, laso a první skalp synka předsedy uličního výboru, jímž jsem dokazoval přízvisko psanec. Šerifovi nadháněči mne uvedli do třídy, protože děti se mě báli, zatímco učitelé se mi klaněli v domnění, že na školu zavítal syn hlavy spráteného arabského státu. První dvě hodiny vyučování proběhly klidně, dokonce jsem dvakrát dostal po pěti bodech do žákovské knížky. K prvnímu incidentu došlo o hlavní přestávce. Pionýři začali svačit vodu a já jsem si vzadu rozdělal oheň a zvolna opékal řízky z bizoního masa. Někteří spolužáci na mě hleděli s obdivem, dal jsem jim okusit. "Není to nejčerstvější," usoudil předseda pionýrské organizace Ivan Váňa. "Furt je to lepší než vaše tuberkulózní krávy, rudášku," řekl jsem. Vytrhl jsem mu řízek z ruky a dal ho kolovat. V tom vstoupil do třídy ředitel. "Čuchám, čuchám, tady se peče bizoní maso." "Pojd a zakousni, šerife," vybědl jsem ho.

Žáci ztrnuli a ředitel zrudl. "Co si to dovoluješ, lesní chátro," zvolal, "znáš školní řád a jeho příkázání? Ihned uhas oheň a připrav si učení na příští hodinu. S takovými jsem brzo hotov, mne nepřepereš. Na brigádě jsem vytrhl dub i s kořeny." Na ta slova odešel a ještě ve dveřích rozlomil křídou na důkaz síly. Nechtěl jsem mít ve škole maléry a tak jsem oheň uhasil. Zvonilo. "Při čem se teď budeme nudit?" zeptal jsem se spolužáků. Než jsem stačil zachytit odpověď, vstoupila učitelka. Zamumlala cosi na pozdrav mně nesrozumitelnou řečí, což mi bylo divné, neb otec mě naučil mluvě všech zvířat a ptáků. "Atvortě knigy," vyzývala učitelka sibiřskou fistulí. Seděl jsem jako pecka, protože jsem přirozeně žádnou knihu neměl. Chvilí se střídavě četlo. Krčil jsem se jak se dalo, dokonce jsem se snažil tradičně maskovat listem lopuchy, aby mě učitelka, připomínající vrásčitou tvář náčelníka Siouxů Sedícího buvola, neviděla. Bohužel veškeré maskování nepomohlo, neboť najednou se ozval mečivý hlas: "Čítat' budět Kid psanec." Bylo ticho. "No, čože ty ně čítaješ, malčik? Vot u těbja nět knigy. Pačemu, pačemu? Objasnitě. Ja tibje pakažu kartinky, kartinki Moskvy." Bylo mi trapně, neboť jsem ji až na jedno slovo vůbec nerozuměl. Učitelka se zase sklonila a z jejího dechu byla zřetelně cítit vodka. "Tak," promluvila konečně normální řečí, "kde máš knihu, rošťáku? Jak se chceš naučit světovému jazyku, když nemáš základní příručku?" V tom znovu přešla do dialektu: "Ja gavarju, ty s nami ně pajďoš v muzej Mičurina. A štože ja tibje vižu pervyj raz na uroke ruskovo jazyka?"

Pochopil jsem, že mi vyčítá nepřítomnost ruské učebnice. Považoval jsem za nutné, protože nejsem rád, když mi někdo vyčítá věci, za které nemohu, říci: "Můj otec zničil učebnici souško a říka, že kromě angličtiny jiné řeči není, vyjma nářečí Apačů, věnoval ji Manitouovi jako zápalnou obět'." Učitelka opustila ve zmatku třídu a já se stal hrdinou dne. Před

odchodem domů jsem byl pozván do ředitelny. Šerif tam stál s brunátnou tváří a zapsal mi nějaké znaky do žakovské knížky. "Dáš to otci podepsat a ten už ti napraví hlavu." Doma jsem předložil otci onu tiskovinu a uchýlil se do kouta očekávaje obvyklý výprask devíticásou kočkou. Otec přeslabikoval písmena. Náhle se jeho tvář roztáhla do šťastného úsměvu. "Pojd ke mně, Kide psanče," řekl a rozpřáhl náruč. "Zasloužíš si odměny." Nechápal jsem jeho počínání. Tatík se znovu zahloabal do knížky. "Vychoval jsem tě dobře, chlapče." A pak vroucím hlasem přečetl zápis: "Váš syn se chová jako Indián."

Jak jsme se vypořádali s big beatem

Náš kraj je tichý, katastrofami neoplývající. Básníci sem jezdí tvořit, ba i malíř zajede idylu načrtnout. Také léčebnu nervově chorých opodál zřídili. To sice klid kraje poněkud narušilo, ale takovou katastrofu, jaká se udála první červnovou nedělí, nepamatují ani očití svědkové bitvy u Lipan.

Začalo to na schůzi obecní rady, když se přikročilo k hlavnímu bodu: Zlikvidovat beatovou skupinu "Pilous", která svými sobotními a nedělními koncerty značně snižuje popularitu místní dechové hudby "Kmochův odkaz", žene mládež do tenat chuligánství a neplatí daně. Bylo předneseno mnoho návrhů na likvidaci, vesměs hraničící s trestním zákoníkem, ale nakonec byl schválen jeden všeobecný a nejlepší. Dechová hudba "Kmochův odkaz" vyzve skupinu "Pilous" k souboji, ve kterém ji zničí kvalitou provozovaných skladeb, břeskností trubek a libozvučností i jadrným rytmem. Souboj bude konán v neděli odpoledne na fotbalovém hřišti. Hřiště je volné; fotbalisté mají zastavenou činnost, protože před měsícem utloukli rozhodčího řípou.

V neděli odpoledne nastala na hřišti atmosféra připomínající ovzduší slavných bitev. Na pódiu, sbitém z bílých prken, ležely už nástroje obou soupeřů. Nad dechovkou visely obrazy Františka Kmocha, Jaromíra Vejvody a heslo: "Polkou Škoda lásky zlikvidujuj pásky". Pilouši nastoupili s fotografiemi Billa Haleyo, Beatles a posměšným transparentem "Proč bychom se netěšili, když nám Pánbůh bigbeat dal". Prvním, kdo nevydržel napětí chvíle, byl sólový kytarista Jiří Millstein. Přiskočil k zesilovači a vyloudil na něm zvláště silný jekot, aby ukázal jakost a tak zastrašil soky. Nato Václav Zalabák, hráč na bombardón, uchopil bleskurychle svůj nástroj a vydal na něm tak ryčný tón, až ve vzdálených Tuchovicích se začaly radovat krávy, domnívající se, že státní statek přiváží obecního býka.

Losování a právo první skladby vyhrál kapelník dechovky Milivoj Jiříčný. Rázným gestem na sebe soustředil pozornost a zahájil pochodem "Mužně vpřed". Pilouši odpověděli bez váhání klasickou již skladbou "Rock Around The Clock". Obecenstvo se nevzrušovalo, neboť všem bylo jasné, že soupeři se prozatím jen oťukávají. Při polce "Ach bože, lásko, s tebou je kříž" zvlhly oči všem starším posluchačům. Pilouši tušili nebezpečí, a tak následovala skladba za skladbou. Hudebníci ze sebe vydávali vše. Ferry Janoušek, beatový idol, v extázi padal na podlahu, bil tváří o zem a rval si oděv, již tak dost skromný. Sólista dechovky, Jožko Zavázal, to zkoušel po něm, ale zdařil se mu pouze dokonalý obraz tropického šílenství. V obecenstvu propukaly skryté pudy. Důchodce Misník tloukl rozjařeně dřevěnou nohou o zem a povykoval: "Přituhuje, přituhuje!"

Kapelník Milivoj Jiříčný chtěl mermomocí strhnout vítězství na svou stranu, a proto zařadil naráz dvě polky nejtěžší ráže: "Nic si z toho nedělám, že na čele bouli mám" a "Padla facka, padla na sále". A to byla chyba. Řezník Bílek neudržel svou mamutí sílu na uzdě. Vybičován

dvojhlasem křídlovek vytrhl plaňku z plotu a udeřil vši silou do stolu. Pak hravě roztloukl dva další a vyvrátil posvátnou lípu. Zástupkyně pionýrského oddílu po něm hodila vázu, původně určenou Ferrymu Janouškovi, leč zasáhla jen spícího traktoristu Málka. Ten, v domnění, že jej předseda budí pohlavkem, vstal a šel orat k lesu. Hudebníci se střetli uprostře pódia, publikum je následovalo. Rozpoutal se zápas všech proti všem. Pouze důchodce Misník točil závratnou rychlostí dřevěnou nohou kolem sebe, volaje: "Nedotýkejte se mne, jsem' invalidou!" Ředitel davíletky Leo Vitásek se sice nejprve snažil uklidnit dav přednesem "Otvírání studánky", pak ale raději odběhl do školy, kde se ukryl v botanickém kabinetu mezi tetřevem hluščem a kánětem myšilovem. Na hřišti zatím zuřil boj, proti němuž je vyvraždění Slavníkovců románkem pro dospívající dívky. Bratrovražedná bitva skončila bez vítěze ve tři hodiny ráno, kdy silák řezník Bílek odešel s omluvou, že má před krámem lidi. Následujícího týdne k nám ještě zavítala exkurze vysokoškolských studentů, aby si připomněli, jak vypadaly Dráždany koncem druhé světové války.

Dneska už na hřišti zase roste tráva. Postavili jsme novou tribunu a vyzvedli ředitele ze sanatoria. Hudba se však v obci už neprovozuje. Nejsou na to ani nástroje, ani lidi.

Jak jsem se stal učitelem

Už od dětství jsem miloval školu a vše, co s ní souviselo. Vousatou učitelku Kadrabovou, jízdu po zábradlí, chlapecký záchodek, kde jsem se naučil kouřit, bradla, s kterých jsem srážel šplhouna Hružzu, až se uchytil v cirkuse jako imitace velblouda. Také jsem miloval karantény, uhelné prázdniny, nemoc učitele, 1. máj a jiné dny, kdy jsem mohl zevlovat po bulvárech a dívat se, jak naše město bohatne. Ano, škola byla pro mne vším. I o prázdninách obcházel jsem ji mlsně jako řeznický pes špalek a čekal, kdy spadne. Ale držela. Byla z roku 1876. Vůbec jsem si nedovedl představit, že bych někdy svou školu opustil. V posledním roce školní docházky jsem se proto rozhodl, že budu následovat Komenského, který utekl za hranice, a stanu se jako on učitelem. Vždyť co může být hezčího, než z dítek, která neumí ani bleptnout, vychovat řádné občany.

Na pedagogickou školu jsem se dostal snadno. Otec mi zajistil dobrý původ a pohledná teta Berta protekci u profesora Měkýše, předsedy zkušební komise. A skutečně, otázky, které mi komise položila, nebyly z nejtěžších. Pravda, několik dotazů bylo záluďných, ale vyrovnal jsem se i s takovou chytačkou, jako je otázka: "Který Bedřich byl nejlepším přítelem Karla Marxe?" Chvilí jsem zaváhal a pravil jsem: "Smetana, Fridrich Falcký", a na třetí pokus jsem to měl. Engels. Jedině Engels. Obdržel jsem plný počet bodů a došlo na politiku. "Co je větší - Čína nebo Vatikán?" Řekl jsem: "Vatikán." Začali kašlat. Povídám: "Čína." Ano, hned napodruhé jsem to měl. Bylo vyhráno. Čtyři roky studia a půjdu učit děti. Studium uběhlo jako voda, i když jsem každý ročník opakoval dvakrát až třikrát, abych si důkladně vše pamatoval a působil před žáky dojmem vědce. Nechtěl jsem dopadnout jako můj učitel chemie Kotek, který tvrdil, že kyselina sírová není žíravina.

Když jsme o tom s kamarády pochybovali, neboť člověk zaslechne leccos i mimo školu, vypil naráz celou křivuli se slovy: "Kyselino sírová, zdraví neškodná, skoč do úst", aby dokázal správnost svého výkladu. Spor zůstal nedořešen, neboť se až do konce roku suplovalo a po prázdninách jsme dostali nového chemika.

Ale vraťme se k mé pedagogické kariéře. Jak jsem řekl, studium uběhlo jako voda. Sotva čtyřicetiletý držel jsem v ruce diplom, který mne opravňoval vlévat žákům do hlavy moudrost

a dohlížet, aby neštěbetali mezi zvoněním. Nemohl jsem se dočkat školního roku. Tak jsem se na děti těšil. Za školou jsem si uřízl lískovku na darebáky a po večerech pročítal pedagogické spisy - Makarenka, Nejedlého a kata Mydláře. A i jinak jsem se připravoval na povolání. Jedl jsem křídou, vstával denně v 7.00, skládal si učení a penál, zvonil jsem si přestávky a o desáté jsem se procházel po chodbách.

Konečně nadešel kýžený den 1. září. Bohužel jsem zaspal. Rychle jsem se oblékl a běžel do školy. Právě zvonili desátou. Začal jsem se tedy procházet po chodbě, abych se jakoby nic vmísil do školního života. Náhle se ke mně přitočil školník, chytil mě za límec a křičel, podle mého názoru až příliš hlasitě: "Máme tě, ptáčku! Už nebudeš šacovat kabáty v šatně!" Pak mě vedl do ředitelny. "Tento muž, pane řediteli," hlásil zezadu, "okouněl po chodbách a mám dojem, že je to straka, která loupí již dvanáct let v naší budově." Ředitel vyskočil od ležter a přísně si mě změřil. "Je to trapný omyl, pane řediteli," bránil jsem se, "jsem nový učitel Vaník a šly mi pozdě hodiny." "Á, čekal jsem vás," řekl s ulehčením ředitel, "pojdte, kolego, 7. B na vás již čeká. Ale pozor, není to nejlepší třída." "Nevadí," řekl jsem, "zvládnou je - ale bylo by tam alespoň pro začátek několik dobrých žáků?" Ředitel váhal. "Aspoň jeden," smlouval jsem. "Snad... cikán Masarovič..." pohnuly se ředitelovy rty. Šel jsem do třídy jako v mrákotách. "Masarovič, Masarovič," opakoval jsem si, "to jméno nesmím zapomenout."

Ze 7. B se ozýval strašlivý řev. Asi se na mne těší, usoudil jsem a otevřel dveře. Prudký úder namočené houby mě na chvíli znavil rovnováhy. Ale jak říkám, jen na chvíli. Snažil jsem se nevšímat si deště cviček, které na mne dopadaly se železnou pravidelností. "To znám, také jsme to dělávali," řekl jsem s humorem. Někdo mi podrazil nohy. Třída se smála. Nejprve jsem čekal, že mě Masarovič zvedne, ale po pěti minutách marné naděje jsem se rozhodl, že vstanu sám. Nešlo to tak lehce, protože mi dva žáci seděli na prsou. Ale setřásl jsem je a prohodil jakoby nic: "To znám, také jsme to dělávali." Vtom mě pinknul do hlavy globus. Zamáčkl jsem bouli a pravit: "To znám, začneme zeměpisem." Třída zařvala: "Také jsme to dělávali!" "Tak dost!", okřikl jsem ty štěbetálky. "Nebo se strýček rozzlobí!" Třída se začala cynicky smát a kdosi na mne plivl. To mě urazilo a vytáhl jsem lískovku. V tu ránu se nad hlavami žáků objevily hole. Cítil jsem, že je zle. Situaci mohl zachránit jedině Masarovič. "Ještě jsem nezapsal do třídní knihy," koktal jsem, "kdo chybí?" "Masarovič," zahučelo třídou. Pokoušely se o mne mdloby. "Jsou zde ještě nějakí cikáni?" vyzvídala jsem v naději. "Nejsou, učitelé," neslo se učebnou a do tabule se zabodl nůž na tři prsty hluboko. Napadlo mě, co by asi v této chvíli udělal Makarenko: "Budete-li hodní, povím vám strašidelnou bajku ze Sibíře." Někdo, asi žák, vystřelil ze staré bambitky. Se Sibíří vystačím stěží, napadlo mi a pokradmu jsem vzhlédl. Žáci se kolem mne seskupili v kruh, který se stále zužoval. Na čele mi vyvstal studený pot. Náhle mě napadla spásná myšlenka. "Jdu mýt okna," začal jsem. Třída nechápala. "Přišel jsem uklízet," pokračoval jsem v přesvědčování. "Jsi učitel," odpověděla třída.

Prorazil jsem kruh paží a vyběhl ze třídy. A abych se alespoň trochu pomstil, vběhl jsem do šatny a důkladně prošacoval všechny kabáty včetně ředitelova.

O rodinném beatu

Úspěchy Beatles, Rolling Stones, Kings a jiných věhlasných skupin nedaly spát mému otci. Zvláště, když se doslechl, že tito chlapi jsou na tom finančně lépe než naše rodina. Povoláním operetní tenor poznal otec zavčas úpadek tohoto žánru a rozhodl se jednat rázně. Opustil potápějící se operetní lod, Franze Lehára i kankánové přítelkyně, odvázel se v

koupelně ústřední melodií z Cikánského barona a spěchal na konkurs beatové skupiny Pilous. Vrátil se pozdě v noci a už ve dveřích ho postřelil dědeček v domnění, že k nám jdou sousedi zase krást. Během otcovy rekonvalescence byl klid. Zlé časy nastaly, když opět nabral sil a svolal celou rodinu do kuchyně. Tam předeslal, že sice nebyl u Pilousů přijat, ale přesto má své plány. "Peníze jsou třeba," řekl, "za týden máme platit plyn a potom přijde Mikuláš." "Nezoufejte," volala babička, "třeba něco nadělí a bude zase dobře." "Tomu nevěřte," opáčil otec, "pokud vím, Mikuláše dělá strýc Jóna a ten přinese stěží to, co mu dáme do košíčku." Po těchto slovech jsem vzplanul pro Dědu Mráze, kterého nám nabízeli v Pionýru.

Nahluchlý děda dobře nerozuměl rozhovoru. "Kradou, kradou?" otázal se zcela nevhodně a začal nabíjet. "Mikuláš." šeptla mu do ucha sestra. "Už?" podivil se děd, ale přesto vsunul tlumok za okno, očekávaje nadílku. Otec pokračoval zvýšeným hlasem: "Všichni víme, že dědovy výhry ve střelnici nestačí krýt režii rodiny a náboje taky nejsou zadarmo. Musíme pracovat," skončila pak hlava rodiny. Po těchto slovech strýc Baloun omdlel a děda cvakal zásobníkem, aby nás přesvědčil, že neslyšel. Otec však nápor na nervy vydržel. "Založíme rodinný bigbeat" oznámil a pustil Luxembourg, aby nás zaujal. To probudilo strýce Balouna. "Už je po šichtě?" zeptal se nervózně. "Ta teprve přijde!" opověděl otec, a než si stačil strýc podřezat žíly, vstrčil mu do ruky kytaru. Pak už to šlo všechno rychle. Bratr dostal druhou, mně otec hodil basovku, maminku napěchoval za bubny. Babička přišla k saxofonu jako slepý k houslím. Děda, vida, že na něj nic nezbylo, začal roztržitě mířit po místnosti. Otec tuše nebezpečí, rychle se omlouval. Nepředpokládal prý, že při ztrátě 96 procent sluchu zbude dědovi v těch čtyřech ještě hudební. "A co Smetana?" broukl plačtivě dědeček. "Pravda," uznal otec, "dostaneš varhany." Děd spokojen a vyčerpán planým mířením usnul.

Konečně tedy nastala tvůrčí atmosféra. Shodli jsme se na základní melodii a otec udal rytmus. Po vlažném začátku nás to chytlo. Matka u bicích se rozehrála k nevídanému výkonu, my se řádně opřeli do kytar a babička vymáhala sólo pro sax. Tu nasadil otec zpěv. Propadli jsme extázi a přidali na síle. Babička šla do mostu. Vtom se probudil děda a v domnění, že Turci dobyli Českých Budějovic a táhnou na Prahu, nás šikoval do pole a zahájil střelbu z okna, volaje: "Hurá, hurá!" Naproti v devítiletce přinutili žáci učitelku chemie přerušit výuku a řadili se ukázněně na kraji chodníku, doufajíce, že zase jede delegace. Zmatek v kuchyni byl nepopsatelný. Strýc Baloun jako obvykle omdlel, děda rozdával střelné rány do zahrady, dáváje příkazy do zázemí, aby se tavily přístroje, že brzy dojde munice, zatímco v ložnici sousedi vesele kradli. Konečně se děda domníval, že jsou Turci zahnáni a Praha zachráněna, a odešel spát za komín, aby měl rozhled, kdyby ještě k něčemu došlo.

Zdrcený otec odvolal telefonicky všechna vystoupení, čímž rozpustil rodinný bigbeat. Nazítří odprosil Lehára a vrátil se k áriím. Kankánové přítelkyně znovu plnily náš byt.

Mé příhody z dětství

V dětství jsem nepatřil mezi kamarády k nejtíhlejším. Mé ploché nohy se jen těžko daly nutit do klusu, nehledě k tomu, že přes břicho jsem s obtížemi sledoval výmoly a stružky. Postavičku jsem měl sice zdravě kyprou, ale o souměrnosti se vůbec nedalo mluvit. Kupříkladu na trenýrky jsem spotřeboval tolik látky, co moji vrstevníci na hubertus, a čapka svými rozměry připomínala kráter Etny. Přestože si na mně příroda zahýřila a vytvořila zvláštnosti, kterými jsem se lišil od ostatních dětí, nemohu říci, že bych nebyl v kolektivu oblíben. Hoši i dívky si rádi se mnou hráli a častokráte jsem býval i hlavním hrdinou dětských her a radovánek. Maně vzpomínám na nejoblíbenější hru naší třídy, která se opakovala i

několikrát denně a v níž jsem byl vždy ústřední postavou. Byla to známá hra na fackovacího panáka. Byl jsem na škole tak populární, že i žáci z vyšších tříd si mě k této kratochvíli půjčovali. Také mezi učiteli jsem byl oblíben. Profesor biologie si mě dokonce vybral za svého milce a v hodinách výuky mě často používal jako názorné pomůcky. Dodnes vzpomínám, jak v sedmé třídě podle mne krásně popsal hrocha. Pouze učitel tělocviku mě nenáviděl. Nemohl zapomenout, že jsem rozšlápl kladinu a vytrhl kruhy i s kusem stropu, když mě na ně s pomocí kladkostroje zavěsil. Také mi vyčítal, že jsem zašlápl medicinball hluboko do parket. Snažil jsem se však vyjít s tělocvikářem v dobrém a dokázat mu, že jsem sportovec. Přihlásil jsem se proto na lyžařský zájezd, pořádaný školou. Učitel tím nebyl příliš nadšen, dokonce mi šeptal, že hory jsou zrádné, ale nedal jsem se odradit.

Strýc truhlář přihobloval dva staleté duby a z mladých stromků, vyztužených ocelí, zhotovil hůlky. Pouze lyžařské boty jsem těžko sháněl. Číslo 64 nebylo ten rok nějak k máni. Ale opět mi pomohl strýc, upravil mi dřeváky do řemení, takže v pondělí ráno jsem byl na nádraží kompletně vybaven. Ohlásil jsem se profesorovi a optal se, kam že si mohu uložit dvoukolák s potravinami. Učitel zrudl a vzal mě do restaurace, kde se mě snažil opít starorežnou. Když mu došly peníze, plačky prosil, abych zůstal doma. Řekl jsem, že chci jet a na zdravém vzduchu zesílit. Tělocvikář volal, že jako Golem patřím do muzea rarit, a ne na zájezd. Nato mi přikázal, že se tedy musím starat sám o sebe a chodit nejméně 30 metrů za výpravou. Pak sáhl do peněz, vybraných od žáků na cestu, proklel mě a opil se sám.

Zajel jsem s dvoukolákem na perón. Výpravčí se mě snažil vytlačit kusem kolejnice z nádraží, ale odfoukl jsem ho. Nastal čas odjezdu. Seděl jsem sám v přeplněném kupé. Lokomotiva zabrala, ale vlak se ani nepohnul. "Máme málo páry," šeptal kdosi. "To dělá ten tlust'och," mumlali jiní a ukazovali prstem na mé kupé. "Nezdržujte nás, sádlo," řekla jedna paní, "pospícháme." Ani jsem se nehnul. Byl jsem na podobné urážky zvyklý. Jednou, když jsme jeli s rodiči na výlet parníkem a skončili jsme na dně u Palackého mostu místo ve Štěchovicích, snažili se výletníci také svalit vinu na mne a spílali mi nejhoršími jmény. Náhle se vlak dal do pohybu a jeli jsme. Ne nejrychleji, ale pohyb to byl. Tři lokomotivy pracovaly ze všech sil a brzy jsme byli ve Špindlu. Tam bylo krásně. Jenom mě překvapilo, že sněh podkluzoval. Byl jsem tak často na zemi, že se ani nevyplatilo vstávat. Než přijel jeřáb, byl čas k obědu. Ale přeci jsem se na horách vyznamenal. Při výletu po hřebenech, na němž jsem jen s námahou udržoval tempo spolužáků a vlekl 30 metrů za nimi svá dubiska, která měnila stezku v solidní kaňon, se nad námi náhle uvolnila mohutná vrstva sněhu. "Je konec," volal tělocvikář, "tlust'och utrl lavinu!" To mě urazilo. Zapřel jsem dřeváky o pařez a nastavil katastrofě záda. Ucítil jsem šimravý náraz. Za chvíli jsem otevřel oči. Spolužáci stáli seskupeni kolem mne a učitel mi líbal ruce: "Držíš lavinu, hochu!" "Vím," řekl jsem, "a budu ji držet až do jara, abych vás zachránil. Omluvte mě ve škole a přivezte mi dvoukolák s jídlem."

V dubnu lavina konečně roztála. S omluvenkou od Horské služby jsem se vrátil do školy. Pan ředitel s učitelským sborem utvořili půlkruh a téměř mě objali. Nato vystoupil předseda třídy Kamarýt a oznámil mi, že za můj čin mě pionýři berou mezi sebe. Postavili lešení a uvázali mi šátek, spíchnutý ze dvou prostěradel. Nejdolejší chvíle nastala však tehdy, když do místnosti vstoupil tělocvikář. Přikročil ke mně, zamáčkl slzu a zlomeným hlasem šeptl: "Pojd si se mnou zacvičit, hubeňoure!"

Můj první klobouk

Je mnoho věcí, které činí z chlapce muže. Dlouhé kalhoty, jiskrný pohled na lýtka kolemjdoucích dívek, cigareta potají vykouřená za sochou buditele, knoflíky v manžetách a v první řadě klobouk, symbol to dospělosti a mužství. Každý, kdo chce být vážen, přikryje temeno, aby si dodal důstojnosti. Diplomaté, myslivci, vyšší úředníci, umělci, fotbalisté 1. a 2. ligy, vedoucí obchodů, revizoři, ti všichni si zajišťují kloboukem úctu. I státní instituce nedovolí svým členům vyjít na ulici prostovlasí a vystavit se tak posměchu. Vzpomeňme jen přileb požárníků, slušivých čapek vojska, svižných jockeyských či bílých kšiltovek VB. Jako ostatní chlapci mého věku a vzrůstu toužil jsem tedy i já nesmírně po klobouku.

Proto jsem se zaradoval, když týden před mými narozeninami rozrazil opilý nevlastní otec dveře do mého pokoje a zasténal: "Co chceš jako dárek od otčíma, Vašíku, abyste mě zase s mámou nepomlouvali, že všechny peníze prohraju v kartách s hrobníkem?" Ani v této dojemné chvíli jsem neztratil orientaci a tvrdě zasměčoval: "Chci klobouk, otčíme, všem chlapcům z naší třídy už hlavy zdobí." Otčím se zarazil. Bylo vidět, že počítal s nějakou drobností a volbu dárku nabídl jen v opilecké pýše. Snažil se získat čas: "Opravdu všichni mají ve třídě klobouky?" "Všichni až na Aleše Jarého, který trpí teplotami tak vysokými, že vždy nový klobouk propálí." "Změř se!" poručil otčím. Měl jsem 36,5. Pěstoun zklamaně protáhl tvář. "Kolik stojí taková rádiovka?" otázal se po chvíli. "Chci klobouk," poopravil jsem jej. "Tak tedy kolik stojí ten tvůj klobouk? Sázím, že pětka to spraví a parády bude habaděj." "Nejlevnější plstěný s modrou stuhou pořídíš za sedmdesát pět korun." Otec se chytil stolu: "Svůj týdenní výdělek mám vložit na tvoji hlavu?" "Máš přeci týdně přes tři sta, nevlastní tatíku," podivil jsem se. "To mám, ale víš co dneska stojí rum?" "Já si o klobouk neříkal," šeptl jsem vzlykaje. "No dobře, netvrdím, že ho nekoupím. Jenom se mi zdá dražší než alkohol, který jistě nehřeje o nic méně." "Ale děvčata jak se za mnou budou otáčet, až klobouk nasadím." "Klobouk, klobouk," bručel otčím, "kdybys měl na hlavě džber dehtu, otočí se i chlap. Asi z koupi sejde. Máš dost vlasů. Ještě by ti slezly."

Vtom se otevřely dveře a vstoupila maminka. "Ze hraješ karty, Arnošte," pravila k otčímovi, "to jsem spolkla, ale aby se u řezníka chlubil hrobník, že mu dávaš za každou hru dvacet korun diškrece, to nesnesu. Copak vlastně koupíš Vašíkovi k narozeninám?" "Klobouk přeci, právě se zde domlouváme." Maminka roztála: "Jsi hodný, Arnošte. Chceš k ve- čeři svoji pochoutku?" "Opravdu budou brambory s rumem?" rozzářil se otčím. "To bych mohl pozvat i hrobníka." "Toho? Nikdy!" rozhodla matka. "Brambory vždycky nechá a cpe se jen omáčkou."

Druhý den, jakmile se otec vrátil z muzea, kde měl dobře placené místo neandrtálce, vydali jsme se do města pro klobouk. Cestou jsem vyprávěl o nových modelech za osmdesát pět korun, ale v krámu převzal iniciativu pěstoun. "Chceme klobouk," poručil, "ať sluší a moc nestojí." Při pohledu na mne se prodavači rozklepaly nohy. "Nesmíte se zlobit, ale na pána asi nic mít nebudu." "Jak to?" rozčlil se otčím, "výklad je plný vzorů." "To ano, ale elipsy nevedeme." Pěstoun to vztáhl jako urážku na sebe. "Chcete se posmívat hlavě mého synka?" "To nechci, ale z obchodního hlediska vidím, že není nejkulatější." "Čtete noviny, vy kramáři?" rozčlil se otčím. "Víte, že máte před sebou hrdinu, který v deseti letech vběhl mezi dva vlaky, a vlastní hlavou zabránil katastrofě?" Vedoucí padl na kolena: "Vybírej, vybírej, vlakový hrdino. Sám ti nad párou elipsu zformuji." Začal jsem zkoušet. Pára šla naplno, ale žádný klobouk mi napadl. Prodavač byl zoufalý. Pak si vzal otčíma stranou a chvíli si cosi šeptali. "To je ono, dobrý muži!" zvolal pěstoun, vzal mě za ruku a vyvedl z krámu. Uronil jsem velikou slzu. "Neboj se Václave, klobouk bude," řekl otčím, "jenom ti trochu narovnáme hlavičku."

Před nádražím jsme se zastavili. Otec zašel do přednostovy kanceláře. Za chvíli zavolali i mne. "Je to skutečně on!" zvolal přednosta, porovnávaje moji podobu s fotografií na zdi. Pohladil mne, raději po rameni. "Před lety pomohl železnici, dnes železnice pomůže jemu." Pak vydal nádražním rozhlasem pokyny: "Na kolej číslo tři přistavte dvě vlakové soupravy, směrem od Prahy a ku Praze." Otčím se šťastně usmál: "A ted, Václave, zbývá, aby sis to dobře vyměřil. Náraz musí jít z protilehlých stran." Sešli jsme na nástupiště. Zpráva o rekonstrukci srážky z roku 1960 se zřejmě rozkřikla, protože kolem kolejí bylo plno. Situace nabývala na dramatičnosti. Vlaky se rozjely, diváci ztichli, já tam skočil a perón propukl v nadšení.

Po zdařilém nádražním show jsme s otčímem v 17.55 vstupovali znovu do kloboučnického závodu. V hlavě mi sice trochu hučelo, ale přesto jsem zřetelně slyšel, jak prodavač jáásá: "Výborně, mladý muži! Čtvereček už zformujeme daleko lépe!"

Ze zápisníku sportovce

U nás v rodině máme zakořeněný odpor proti alkoholu. Pálenka k nám nesmí od té doby, co dědeček v alkoholickém opojení šimral základy domu trhavinou, neboť se mu zdálo, že vnučka špatně chápe jeho opilecký výklad o Vesuvu. Také otec alkohol nesnáší. Zejména pak po desáté sklence rumu. Matka se napila poprvé při svatbě a od té doby nevystřízlivěla. Bratr vůbec nepije a jistě jen neprávem se mu přezdívá Demižon. Je přirozené, že já, jsa takto přísně veden, jsem obcházel restaurace širokým obloukem a nenávistně plival na vývěsní štíty vináren. Také kamarády ve škole jsem napomínal, aby o přestávce naprolévali hrdlo výčepní lihovinou. Říkal jsem jim upřímně: "Volové, kdybyste nechlastali a za ušetřený peníz koupili si švihadlo a potýrali tělo!" Sám jsem jim šel nejlepším příkladem. Hned ráno, když jsem vstal ze žíněnky pod širým nebem, neboť otec propil postele a dům, rozhybal jsem si tělo maratónským během a při jízdě vlakem zpět jsem na záchodku prováděl ranní hygienu, omyl celé tělo, záda promasíroval erárním papírovým ručníkem a v kupé si napsal úkoly. O jídlo jsem také neměl starost.

V nádražní restauraci se vždy něco z předešlého dne našlo, zvláště když jsem nebyl vybíravý. Nepohrdl jsem ani ováleným soustem, neboť tělo sportovce spotřebuje mnoho kalorií a neptá se, kdes je získal. Ve škole jsem se nejvíce těšil na hodinu tělocviku. Bohužel tělocvikář Haštal nepatřil k průkopníkům tělesné výchovy. Hodiny zanedbával, rozcvičku vynechával vůbec a k náradí nás nepouštěl, abychom ho prý neohmatali. Zato se však věnoval vospělé žákyni Kotyzové, které vysvětloval pod bradly základy sportovní masáže. Po vyučování, kdy všichni ostatní hoši kouřili za stodolou, jsem je vždy marně varoval slovy: "Volové, kdybyste nehulili a za ušetřený peníz koupili si švihadlo a potýrali tělo!" Po obědě, který jsem měl připraven u známého popeláře Kalouse, jsem šel na nedaleká jatka poměřit se s kamarády řezníky v zápase. Když jsem je všechny unavil, pustil jsem se do lesa pomoci dřevorubcům stahovat klády do údolí, neboť jim padla kobyla. Doma jsem se večer jen otočil, vzal si starší oděv a sváteční montérky zavěsil na strom, aby do neděle vydržely puky. A před usnutím pod širákem jsem při svitu svatojánských mušek ve sklenici prolístoval své album sportovců a na dobrou noc zulíbal fotografii Tamary Pressové, které si vážím pro její sílu chlapa a půvab Sněhurky...

Tak ubíhal den za dnem. Mé tělo sílilo, svaly dosáhly tvrdosti kamene a při běhu jsem rychlostí připomínal pštrosa. Bylo mi dobře, když jsem se ve vypůjčených tretrách vznášel družstevními lány a dechu se mi stále dostávalo a svaly necítily únavu. Rolníci nechávali

práce a selky mi s úsměvem mávaly šátky. Usmál jsem se na ně také a běžel dál. Ne, mně ještě nepřišel čas ohlížet se pořádně chlapsky po ženách, jak se říká - zakoketovat si s babama. Můj cíl sportovce byl jasný. Nejprve připnout na hrud' olympijskou medaili a pak teprve ženu mezi atletkami si najít a o svatební noci ji na obě líce podelovat. Však už to dlouho trvat nebude, kdy stanu na stupni vítězů v desetiboji. Pot se ze mne jen lil, ale v běhu jsem nepolevil, i když obloha hrozivě potemněla a zdáli hrom burácel. Vybíhal jsem pravidelným tempem strmý kopec. "I nad tebou, přírodo, zvítězím!" volal jsem, přestože mi přivaly vod zalévaly ústa. Vtom zahřmělo přímo nade mnou a blesk rozčísil blízkou borovici. "Startovní výstřel", pomyslel jsem si, "jako na stadionu. Zkusíš si finiš, Václave." A vyrazil jsem tryskem do louky...

Zde nalezený deník sportovce končí. Citujeme ještě zprávu z okresních novin:

Tragická událost: Včera našli zemědělci svážejíci seno na louce u Kulturního domu (dříve u pastoušky) tělo mladíka, zasaženého bleskem při pondělní dešťové přeháňce. Jedná se o Václava Zoubele. Upozorňujeme pionýry, aby si vzali z této nehody příklad, jak správně říká tajemník MNV, což jim vzkazuje: "Milé děti, zastihne-li vás živel v poli, lehněte si do brázdy a odhodte vše kovové, například pluh. Nebo jděte do nejbližší restaurace a v klidu vyčkejte sucha. Jenom blbec, jako Zoubele, v bouřce utíká. Čest jeho památce!"

Výlet s lomcovákem

Ke konci školního roku se máme vždy na co těšit. Znamky jsou již napsány, a tak kázeň povolí a školní budova ztrácí na vzhledu, neb nástěnky se neudržují, žáci nepřezouvají, tabule nemyjí a okna se nestačí zasklívat. Ředitel školy, který se necítí bezpečný ani za dveřmi trezoru, raději vypustí třídy na několik dní do přírody, aby předešel nejhoršímu. Této akci, která je maskována heslem "Pionýre, poznej krásy vlasti, kterou budeš" se říká školní výlet. Maminky žáků, jejichž prospěch není valný, seženou autobus a učitel zeměpisu a chemie, známý alkoholik, vytýčí v jasné chvílce trasu. Byli jsme šťastni, že s námi pojedou právě tento pedagog, jemuž přezdíváme Lomcovák. Touha po alkoholu ho zavedla tak daleko, že si nosí do hodiny lihoviny v dutém glóbusu, do kterého zarazil pípu v oblasti Hané. Inspektorovi pak tvrdil, že nejde o pípu, ale o památníček v místě, kde se narodil král Ječmínek. Tento učitel zeměpisu a chemie zvolil tedy za cíl výletu Plzeň. Odjezd byl stanoven také tradičně od vinárny Dubrovník v zavírací dobu v 6.00 ráno.

Přišli jsme všichni včas. Maminky se trochu divily, když učitel Lomcovák vylezl zpod povytažené rolety ve tři čtvrti na sedm a se slovy: "Žízeň je věčná" si zavadal z mnoha čutor, kterými byl ověšen a o jejichž obsahu se nedalo pochybovat. Po doušku dopadl na sedadlo vedle řidiče a volaje: "Na Plzeň, Vávro, na Plzeň!" usnul zdravým spánkem opilce. Na to jsme ovšem čekali. Začali jsme hrát karty, kouřit a prohlížet si speciální časopisy pro pány. Před Plzní Lomcovák jako zázrakem ožil. Obrátil se k nám a řekl, jako prý každý rok: "To je město piva, děti moje, a koho uvidím v hospodě, dostane dvojkou z mravů." Řidič se optal, kde má zastavit. "Před denní vinárnou," pravil Lomcovák, "musím zajistit obědy." "Jaký bude program, soudruhu Lomcováku?" ozval se familiární hlas. Učitel chvíli váhal a pak určil: "Dopoledne vyplníme prohlídkou města z oken vinárny, po obědě se uskuteční branná hra v okolí Plzně." Všichni s programem souhlasili. Pouze šplhoun Čestmír mínil, že by se snad našel čas k návštěvě pionýrského domu a navázání družby s předním oddílem města Plzně. "A

co o polednách zatančit na náměstí chorovod?" napadl ho Antonín Zvuk, o kterém jsme ovšem všichni věděli, že je nepřitelem našeho zřízení od té doby, co jeho otci udělali z řeznictví agitační středisko. Ale Lomcovák mu hned napravil hlavu: "Nech politiky, uličníku, hlavně že je co pít." Po těchto slovech si zhluboka přihnul z čutory. "Ta je," pravil a hned nás napomenul: "Ne abyste propadli démonu alkoholu jako můj dědeček, který nedbal varování, až se nakonec upil k smrti ve 117 letech při práci v lomu!"

Autobus zastavil na náměstí před denní vinárnou Jitřenka. Spořádaně jsme vystoupili. Chod útvaru narušoval pouze vrávoravý krok Lomcovákův. Učitel i několikrát upadl. Vždy jsme ho zdvihli a on pravil: "Děkuji, chlapci, to nic. Jenom jsem se díval, neděláte-li při zemi nějaké hlouposti s děvčaty."

Dopoledne ve vinárně ubíhalo vesele, neboť rozjařený pedagog většinu času prozpíval, doprovázeje se na skleničky. Po obědě Lomcovák ve chvíli, kdy vstal, aby nám dal povel k odchodu, usnul vestoje. Po třech hodinách, které jsme vyplnili bližším seznámením s dámskou obsluhou vinárny při hře "pojďme vedle na moment, šaty tíží jako cent", se učitel konečně probral z mráкотného zamýšlení a zvolal: "Já se vám divím, jak můžete trávit celý den v putyce, když venku tak krásně prší!" Vyzvali jsme. Ve švestkové aleji nás učitel seznámil s pravidly branné hry. On bude vůdce skupiny podloudných výrobců alkoholu, my pak budeme jejími členy. Nato rozdělil úlohy. Všichni budeme rychle sbírat švestky a pálit slivovici v přístrojích, které jsou v nedaleké jeskyňce ukryty od loňska, kdy se našim o rok starším spolužákům hra velmi vydařila. Vyrobenou slivovici budeme pak opět rychle nosit do jeskyňky - laboratoře, kde on, pedagog, ji odborně stočí do připravených sudů. Kdo bude při pálení slivovice chycen příslušníky VB, prohrál a nesmí se k Lomcovákovi do smrti hlásit. Pak se začalo hrát. Lomcovák jako pravý pedagog byl chvíli tu, chvíli tam, ale přece jen nejčastěji v laboratoři, kde plnil soudky. Kvalitu si pochvaloval a stále nás vybízel k větší rychlosti. "Naplníte-li ještě těchto 36 soudků," volal, "neznám jinou známku ze zeměpisu a chemie než jedničku!" Zabrali jsme se do branné hry vsí silou. Tekutina bublala v křivulích a švestek valem ubývalo. V jednu hodinu s půlnoci byly konečně soudky naplněny. Lomcovák nám rozdál medaile a blahopřál, že jsme zvítězili v branné hře. Nechal přistavit autobus a na našich sedadlech se uvelebily kulatoučké soudky. "Na Prahu Vávro, na Prahu!" zvolal Lomcovák. "Před vinárnu Dubrovník, tam je náš cíl!"

Vrátili jsme se z výletu pobledlí, prosyceni parami slivovice, a doma jsme dostali svůj bolestivý díl. Zato však na vysvědčení se nám skvěly jedničky, ze kterých se při bližším zkoumání nesla opojná vůně slivovice.

Můj první mejdan

V životě lidském nachází se několik pěkných momentů. První dětské krůčky, překonání strachu z polednice, vstup do Pionýra, vyloučení z Pionýra a od čtrnácti let pravidelné mejdany, kde se utuží kolektiv a pubertální představy nabydou konkrétních forem. Ani já jsem neunikl tomuto koloběhu. V osmé třídě jsem se sice podobným atrakcím ubránil, neboť mě půl roku trápila úplavice a musel jsem pak dohánět učení, ale když jsme končili devítku, naplnil se osud. Přišel den, kdy předseda třídy Vavřík Jan oznámil, že se v neděli koná u něj v bytě dýchánek na rozloučenou, neboť rodiče mají konečně noční. Pak obešel třídu s plechovou kasičkou a otázkou: "Kolik dáš na chlást?" Dal jsem dvě koruny a měli mě za blbce. "Základ je šedesát!" pravil Vavřík Jan, "ale můžeš dát víc." Dal jsem šedesát a šel domů plačky. "Copak je ti?" ptala se matka hned ve dveřích. Bylo mi jasné, že o mejdanu

nesmím mluvit, a proto jsem zavtipkoval: "Ale platil jsem alimenty." Dostal jsem však takový výprask, jako bych je skutečně platil. Leč situace byla zachráněna. V sedm večer jsem se proplížil předsíní jako ohař, mumlaje: "To je zajímavé, že máme dnes večer školu..." A šel jsem užít za svých šedesát.

V bytě u Vavříka Jana bylo rušno. Koberce stočeny před vraty, okna zatemněná, magnetofon hrál, rádio hrálo, gramofon hrál, Vavřík hrál na kytaru. "Á, Běda přišel," zvolal, sotva mě uviděl, a hned se zeptal: "Neseš chlast?" "Dal jsem přece šedesát," ohradil jsem se. "No dobře, dobře," hučel Vavřík, "já zapomněl, že jsi z lakomý rodiny." Sedl jsem si tiše do kouta a vyndal zeměpis, neboť mě přece jen tlačilo svědomí, že jsem doma zalhal. Kongo mě tak zaujalo, že jsem zcela přeslechl výzvu k přípitku. "Ty nebudeš pít, Bědo?" přitočila se ke mně na svůj věk markantně vypsělá Květa. Zavrtěl jsem hlavou. "Napij se a ukážu ti něco zajímavého," slibovala mi s úsměvem, který jsem neznal. Váhal jsem. "Vyber si, chceš whisky nebo něco jiného?" "Bylo by podmáslí?" rozpomenul jsem se na pochoutku svého dětství. Kupodivu nebylo. Všichni se smáli mé prostotě a Květa mi nic zajímavého neukázala. Usedl jsem tedy znovu k zeměpisu a obrátil na stranu 8, kde byl obrázek nahé černošky v nejlepších letech. Náhle se mi Vavřík nahnul přes rameno. "To je kousek," povídá, "pojdte se kouknout, holky, ať víte, jak máte vypadat."

Všichni se kolem mne nahrnuli a shodli se na tom, že učebnice jsou dnes modernější a neškodí do nich občas nahlédnout. Pouze Kulíšek ohrnul ret a nezdál se být překvapen. "To je toho, utrousil, "listoval jste už letos někdo v biologii? Tak abyste věděli, za stranu 21 jsem dostal od jednoho chlapa z naší ulice sedmdesát pět korun. Tam je úplně všechno a je to popsány." Nevěřili jsme mu. Vavřík vylovil z aktovky učebnici a nervózně v ní zalistoval. A skutečně - všechno bylo zakresleno jak náleží a popsáno tak dovedně, že se i světák Vavřík poučil. "Tak, měli jsme inspiraci," rozhodl poté zavíraje knihu, a teď vypukne zábava." Začalo se tančit. Koukal jsem na to jak vyjevený. Do tanečních jsem chodil pilně, kvapík tančím jako bodnutý včelou, ale tyhle divočiny, při kterých jsem jen těžko rozeznával, co je žena a co je muž, ty nás mistr neučil. Přesto jsem se ale dostal do kola. Květin tanečník, dýchavičný Albert, několikrát upadl. Nejprve na zem, potom do vany a nakonec do mdlob. V tomto stavu přes veškerou snahu neudržel tempo a Květa sáhla po mně. Se zeměpisem pod paží jsem se oddal rytmu. Mé černé galoše po dědovi jako by samy klouzaly po něčem, zanechávaly po parketách dlouhé černé pruhy a pokoj se naplnil tradiční vůní pole.

Dotančili jsme a po chvíli se pilo. Náhle Vavřík vyskočil, pustil sklenici a vykulil oči na podlahu: "Co co co je to tu za rýhy?" Jeho zrak pak zajel na mé kaučukovky. "Co tančíš, když máš na nohou pluhy, ty burane," obořil se na mne zoufale. "Copak si dá máma namluvit, že tudy jel omylem traktor s hnojem proti mé vůli?" "Nevím," řekl jsem, "neznám tvou matku, ale neradil bych ti, aby ses smál mým botkám. Ty chodily, když tvůj otec běhal ještě bos!" Vavřík na mne skočil. "Nechte toho, kluci," volala Květa, "začínám striptýz!" Vavřík zapomněl na rvačku a hmátl po lupě. Květin produkce byla skutečně pěkná. Učebnice biologie byla proti ní reklamním letáčkem nevalné úrovně. Po potlesku se Květa oblékla už jen spoře, aby nenastydla od nohou, a zábava tak nabyla volnější úrovně. Chtěl jsem se také svléknout a ukázat, jak vypadá kulturista teoretik, ale napadlo mi, že bude lépe obnažovat se pozvolněji. A sundal jsem kožich.

"Mohli bychom si zazpívat," volal Vavřík a vzal kytaru. Začal jsem broukat "Zítří se bude tančit všude," ale byl jsem překřičen nějakou nemravnou odrhovačkou o nevěře a to mi vzalo náladu. "S jakými lidmi to sedíš, Bědo," blesklo mi hlavou. "Rodiče tví se domnívají, že máš doučovací kroužek z jazyka mateřského, a ty zatím bohapusté orgie se synky buržoazními

pořádáš a na chlípna těla dcerek kapitalistických ztroskotanců hladově se díváš!" Vstal jsem a začal řeč: "Vy jedni darmožrouti! Zatímco italský dělník stávkuje a kníže Rainier Monako opustiti nehodlá, vy se zde obnažujete a alkoholem za mých šedesát hrdlo proléváte do omrzení. Ne, ne, ne!"

Vtom zaharašil v zámku klíč. Vavřík pustil Olgu a volal: "Otec se vrací, všechno pryč!" Rázem bylo v bytě pusto. Všichni až na mne odešli oknem. Musím říci, že Vavřík senior byl muž činu. Ani se moc nevyptával, pouze láhve v duchu přepočítal, dámské prádélko okem znalce ocenil a už do mne bušil. Otlučen jako Karlův most po nájezdu Švédů jsem doklopýtal domů. Otvíral jsem dveře s obavami, neboť jsem očekával trest rodičů, ale přišla mi naproti sestra v nedbalkách. "Už spíte?" šeptl jsem bojácně. "Co blbneš, Bědo" řekla mi. "Naši jsou na schůzi, tak pořádám mejdan. Pojd dál a svlékni se do půl těla, abys mezi nás zapadl."

Jak jsem se věnoval umění

Naše rodina je nevelká. Oproti Šindelářům, kterých je 64, je nás dokonce hrstka. Ale ve světě, zejména uměleckém, už svůj zvuk máme. Praděd, zabalený do lví kůže, proskakoval ohnivým kruhem v cirkusu Busch, než uhořel, babička si podmanila svět odvážně tančeným kankánem a děd Bobeš proslul jako politický akrobat. Teta Ágnes měla největší bleší soubor ve střední Evropě, sestra pak namalovala velký obraz Taras Bulba před koncilem kostnickým. Otec spolupracoval na stavbě jakéhosi velkého pomníku na Letné a švagr ho boural. Pouze já jsem nějak nemohl proniknout do uměleckých kruhů. Proto jsem se rozhodl, že se stanu hercem.

Ke zkouškám na AMU jsem se připravoval pečlivě. Doufal jsem, že moje vrozená koktavost nebude na závalu, protože Vašek z Prodané nevěsty také nemluví dvakrát plynně a jaká je to populární figurka. I potlesk sklízí na otevřené scéně a musí tři kokty přidat...

Ve zkušební komisi zasedalo mnoho mně známých tváří v čele s panem Ducháčkem. "Nazdar, Karlíku!" pozdravil jsem, aby poznal, že netrpím trémou. Pan Ducháček dělal, jako že mě nezná, a něco si horlivě psal. "U toho budu mít protekci," usoudil jsem a vtlačil mu do ruky desítku Lip. Jako první vyvolali jakousi slečnu, která začala bez pobízení recitovat Máchův Máj. Bohužel se však už nedala zastavit, a tak nám příjemně uběhlo dopoledne. Moc se mi ty veršičky líbily, a když slečna s úderem dvanácté zvolala "Hynku, Viléme, Jarmilo!", začal jsem tleskat a žádat přídavek. Pan Ducháček se na mne zlostně podíval a já pochopil, že nechce, abych měl konkurenci. Vtom zaznělo volání: "Pan Pilous na scénu! Pan Pilous na scénu! Porota čeká!" Dvěma mocnými skoky jsem vběhl na jeviště. Z poroty se ozval smích. Urazil jsem se: "Moc se nesmějte, blbečkové, jsem tragéd!" Z mnoha působivých etud jsem se rozhodl pro němohru. Měl jsem v zásobě vyzkoušenou scénku "Lov na medvěda", kde se plně uplatňuje moje přesnost, hra svalů a schopnost improvizace. Uklonil jsem se a řekl: "Pantomima, pánové!" Kroužil jsem po jevišti jako brundibár a lovil to tupé zvíře. "Ted zasadím ránu nožem," upozornil jsem porotu. Ta mě sledovala v tichém údivu. Pan Ducháček spolkl hořící Lípu. Vtom jsem skolil bestii. "Stačí?" optal jsem se. "Stačí, panebože!" volal předseda a omdlel. "Vyhrál jsi, Pilousi!" vykřikl jsem, "nazvali tě bohem divadla a jsou v mrákotách údivem!"

Tajemník mě požádal, abych opustil místnost. Nechtělo se mi, protože jsem mínil ještě přidat břichomluvecký kousek, balkónovou scénu z Romea a Julie, kde Juliin part mluvím perfektně bránicí, ale když i pan Ducháček mě jemně vybídl, abych vypadl a nezacláněl, hluboce jsem se uklonil a v rychlosti předvedl alespoň několik varietních kousků, aby porota viděla, že

Frigova doba se navrácí. Vsoukal jsem do žaludku za pět vteřin oponu a zmizel oknem bez otevření.

Za pár dní mi přišla obsílka. Nedočkávkou jsem ji otevřel. Budete se divit, ale stálo tam, že na AMU pro mne není místo. Dotázal jsem se telefonicky, nejde-li o omyl a zda si porota povšimla mých anglických triků s tradičními prvky jógy, ale hrubě mě odbyli a zavěsili. Pochopil jsem, že jsem se stal obětí intrik, jak už to v divadle bývá. "Ale nevádí," řekl jsem si, "Dalibor také neměl konzervatoř a jak hrál sugestivně na housle." A odepsal jsem na inzerát na místo pomocného herce do oblastního divadla v Podlesí v Orlických horách. Sbalil jsem si uzlík a odjel ke konkursu. V Podlesí mě přijali srdečně, nikdo jiný totiž nepřišel, a tak mě vzali. Pouze mě trochu zarazili, že šlo o ochotnický spolek Staříček Holuša a herci pobírali pouze půl litru mléka s malým rumem za představení, takže jsem si musel vydělávat na denní chléb posluhou a, nestydím se to říci, i žebrotou. Láska k divadlu však zvítězila, i když musím říci, že divadelní sál v budově stodoly nebyl z nejměstnějších a co chvíli padaly došky. Osvětlení bylo chabé. Dost vadilo, že elektriků vyráběl nápoje liščími ohonem a ebonitovou tyčí. Přesto jsme díky nadšení hereckého ansámblu v krátké době nastudovali Shakespearovu hru Hamlet aneb královic dánský. Režisér mi přidělil roli hujlajícího ducha. Už na zkouškách jsem strašil pěkně a pak přišla premiéra. Stodola byla narvaná k prasknutí, přišli i lidi. Otevřela se opona z pytlů, pár slov a jde duch. To jsem byl já. Pomyslel jsem si, zahlédnuv novináře z Hradce: "Pilousi, teď musíš zaujmout. Přišla tvoje chvíle." Obrátil jsem do sebe půllitr koziny a vyhoupl se anglickým trikem na jeviště. Začal jsem strašit tak silně a mocně, až jsem se sám vyděsil a utekl z jeviště. Ale nic. Znovu kozina, anglický trik a jsem znova před lidmi. Koukám, kde je Hamlet. Chvěl se strachy pod lipkou. Byl mi ho líto, ale blesklo mi hlavou: "Podlesí. Hradec. Praha." a šlápl jsem na to. "Huhů, huhů," zařval jsem mocně. Několik dětí začalo plakat. "Pilousi, děláš to dobře," řekl jsem si a zapálil kulisy, aby na mne bylo lépe vidět. Nemusím snad dodávat, že jsem stále křičel text role: "Huhů, huhuhuhů!" Přední řady se hnaly ke vchodu, zatímco zadní byly už dávno venku. Stodola vesele hořela a plamen mohutně osvětloval mé anglické triky. Bylo to nádherné. "Schovej si svou ebenovku!" volal jsem na nápoje, "takhle se dělá světelný park!" Vtom mě režisér srazil zákeřně k zemi, podal mi písemnou výpověď a šel hasit.

Tak skončila má první a poslední role. A já dodnes přemýšlím, byl-li to úspěch či ne.

Maturitní večírek

Složil-li člověk maturitu, zařadí se rázem mezi vážené občany a čekají ho různé výhody, kterých analfabet nikdy nepozná. Maturant bez obtíží čte, lze ho jen těžko ošidit při placení v lokále, nehledě k tomu, že umí i psát a tak může v případě potřeby informovat své rodiče, že čekají vnuče. Přitom ovšem je třeba říci, že na samotném maturitním vysvědčení ani tolik nezáleží. Tato listina se stejně brzy ohmatá, nehledě k tomu, že správně rozlité, hutná omáčka hravě překryje známky, které pokládáme za nespravedlivé. Všichni ti, kdož složili zkoušku dospělosti mi dosvědčí, že ze všech maturitních formalit je nejdůležitější večírek, který je pravým vyvrcholením studijních let. Člověk brzy zapomene na trapné chvíle před zkušební komisí a ironické poznámky profesorů, ale co mu utkví v paměti, je právě večírek na rozloučenou, pořádaný zpola ilegálně zpravidla ve vinárně nevalné pověsti.

Náš dýchánek ve vinném sklípku U šišky měl zpočátku důstojný průběh. Dostavil se i náš třídní profesor Pavel Bakoun. Nutno konstatovat, že se choval úplně jinak, než za katedrou. Záhy si povolil kravatu, rozšněroval boty a nevyhýbal se tanci ani vínu. Bylo zkrátka vidět, že

i on si po maturitách oddechl. A právem, neboť jsme nebyly zrovna třídou géniů. Při našich znalostech mohl jen málokdo počítat se studiem na vysoké škole a většina bude ráda, když se uchytí alespoň u dráhy, spoléhaje na nevlastního otce spolužáka Fouska, který jezdil po peroně s ještěrkou a slíbil všem protekci.

Po deváté hodině došlo U šišky k prvnímu trapnému incidentu. Naši večeři, to jest kotlet, zanesl číšník omylem do vedlejšího salonku, kde ten večer hnízdil Klub přátel ptactva, a my dostali jejich menu, krupičnou kaši. Kdybychom předtím nepili na lačno, snad by se všechno urovnalo. Tahle jsme se ale cítili krutě ošizeni a přivítali proto větu třídního rebela Růžičky, který prohlásil: "Tak takový přátele mám rád. Ptáky krměj a mě sežerou kotlet!" Vínem zmožený Bakoun se ho snažil uhláčolit mumláním: "Do lavice, zpátky do lavice Růžičko, dopiš větu, ještě nezvonilo!" Ale to už jsme všichni spěchali pro svůj kotlet. Odpor přátel ptactva byl však nečekaně tuhý. Zvláště, když mnozí poznali v Růžičkovi lumpa, který často střílil ve Stromovce po drozdech a po nich. Po půl hodině se projevílo, že nepřítel bylo přeci jenom víc. Ustoupili jsme do svého salonku a zavřeli rychle dveře, do kterých předseda spolku ještě dlouho zlobně kloval. A tak jsme na večírku nevečeřeli. Kotlet jsme prohráli a kaši stačil Bakoun během bitky spořádat. Asi také hojně zapíjel vínem, neboť k sobě náhle přitáhl vrchního číšníka a domlouval mu. "Melichárku, Melichárku, řekni mi jedno, proč jsi mě ty čtyři roky tolik zlobil." Nervózní vrchní se snažil našemu třídnímu vytrhnout, ale Bakoun ho držel pevně. "Svěř se mi Melichárku," pokračoval spiklenecky. "Proč jsi nás všecky vodil za nos." Pak se třídní obrátil k nám, zatímco číšník rudl. "Koukněte se všichni na Melichárka. Do školy chodil jako trhan a teď na večírku má takový krásný šaty.

Řeknu ti Melichárku, ty by ti moh závidět leckterej číšník!" Až do té chvíle měl vrchní pro Bakounův omyl pochopení a dokonce byl ochoten připít si sním na tykání, ale když mu náš třídní zničil vínem frak a snažil se nehodu urovnat slovy: "To nic Melichárku, to nic, budeš zase nosit ty svý špinavý pumpky," došla vrchnímu trpělivost a vyhodil učitele ze salonku. Bakoun, který však nemínil jít ještě domů, se rychle vetřel do přízně milovníků ptactva, namluviv jim, že umí létat, což ostatně sami před chvílí viděli. A tak pil náš učitel dále v salonku ptakomilců. Po Bakounově odchodu ztratili zábrany i ti největší šplhouni. Jedničkář Mícha, který byl vždy vzorem slušného chování a jehož nejuvulgárnějším výrazem bylo úsloví "Jdi mi k šípku", připíjel personálu vinárny vodou z květin a dožadoval se příchodu nájemných děvчат. Také ostatní premianti zapoměli na dobré mravy. Maminčin mazlíček Knížátko dal k lepšímu píseň "Za tou naší garáží, Anča na mne doráží" a uznávaná recitátorka školy Rybínová psala na zed Šrámkovy verše o lásce palcem od nohy namočeným v šampaňském. Všichni se zkrátka bavili nenuceně, využívajíce nepřítomnosti učitele i rodičů. Jediný, kdo se příliš neveselil, byl rebelent Růžička. Seděl tiše v koutku, obočí svaštěno hlubokým přemýšlením. Zabráni do víru zábavy, jsme si ani nepovšimli, že se Růžička pojednou z podniku vytratil. Veselí už totiž začínalo být velmi hlučné a společnost se rozdrobila na skupinky.

Pouze samotář Pechař stál za piánem a jako vždy si čtyřmi prsty čistil nos. Také v salonku přátel ptactva se vědecké sezení měnilo v bohapustý mejdan. Je to trapné říkat, ale zasloužil se o to hlavně náš Bakoun, který zprvu seriozní rozpravu o ptáku nohovi stočil obratně na diskusi o nohách přítomných dam a s organizační schopností jemu vlastní uspořádal jejich přehlídku. Vítězkou se stala podle očekávání žena předsedy, jejíž nohy se nejvíce podobaly ptačím. Premiér spolku, nadšen malženčíným úspěchem, děkoval Bakounovi, že drží zábavu a v záchvatu velkodušnosti navrhl, aby učitel přivedl i svý maturanty. Během několika minut byla probourána skleněná stěna mezi salonky a obě společnosti splynuly v jeden družný celek. Nikomu už ani nenapadlo vzpomínat na omyl s večeří. Byla to šťastná symbioza. Členům

spolku se líbili naše spolužačky a my studenti jsme pak připoměli jejich ženám kouzlo a poezii mládí.

Před pátou hodinou ranní si předseda zjednal ticho. "Půjdeme domů," prohlásil. V tuto dobu se ptactvo v korunách stromů probouzí a nejkrásněji zpívá. Zatleskali jsme mu a vyšli před vinárnu. Místo slibovaného koncertu nás však čekala Růžičkova pomsta. Na chodníku před podnikem leželo dobrých třicet čerstvě sestřelených vrabců pečlivě srovnaných do jediné strohé věty: "To máte za kotlet".

Šumákovo hospodářství

My městské děti málo se dostáváme do styku s přírodou, její tajemství nám zůstávají utajena a jen těžko chápeme pochody, kterými zrnko z klasu dostává vekovitou podobu vonného chleba, z něhož my žáci potají ukusujeme při vyučování pod lavicí. Z tohoto důvodu byl zaříděn do učebních osnov předmět nový a nanejvýš potřebný, práce na školním pozemku.

Naší škole připadla bývalá farská zahrada, několik málo kroků od hlavní budovy. A týden nato se již rozběhlo na školním pozemku pravidelné vyučování a zároveň správcem polností byl jmenován učitel Kvasinka, zvaný Šumák. Parádním kouskem tohoto pedagoga byly poskoky na místě doprovázené voláním: "Až jednou vyšumím, tak vyšumím!" Na škole vyučoval Šumák češtině, i když pravda zadržával a slovo často zůstávalo nedopovězeno, což vadilo zvláště při diktátech. Pozemky mu přidělil ředitel Kobrs, zřejmě doufaje, že se Kvasinkova vada řeči na zdravém vzduchu zlepší. Mezi kolegy ze sboru vzbudilo ředitelovo rozhodnutí značnou nelibost a závist. Všem bylo totiž jasné, že zahradu je možno lehce přeměnit v záhumenek a dřinu žáků i dary matky přírody použít k osobnímu obohacení. Nemýlili se. Šumák uchopil příležitost za pačesy beze zbytku. Hned první hodinu nás nechal nastoupit a řekl: "Úkolem předmětu je naučit vás, že země nic nedá zadarmo. Proto se všichni budete lopotit ne podle svých schopností, ale podle mé potřeby. Kdo je slabý, má zde možnost zesílit. Omluvenky z tělocviku tudíž u mne neplatí."

Pak vyskočil a dodal ještě nad zemí: "Když někoho přistihnu při zahálce, tak vyšumím!" Nikdo se nezasmál. Všem nám bylo jasné, že je zle, neboť i veřejnou bezpečností stíhaný žák Čoudek, který školou pohrdal, zalomil rukama řka: "Pánové, je konec. Četl jsem v polepšovně Temno!" Čoudkovo proroctví se vyplnilo. Šumák neváhal a upravil osnovy podle svého. "První rok vás naučím," prohlásil, "jak vypadalo zemědělství za feudalismu. Proto v hodinách, ač mne to mrzí, budu více drábem, než učitelem. Hladíku, zde máš deset korun a skoč mi ke kováři pro bič za patnáct." "A pětikoruna?" zamumlal vyzvaný. "Tu si nech od cesty!" Zpitomělý Hladík políbil Šumákovi ruku a odešel směrem ke kovárně. Restaurace osmnáctého století byla dokonale připravena. Nebýt živého plotu, naskytl by se náhodnému chodci při pohledu do bývalé farské zahrady tento obraz.

Malé postavičky feudálního lidu stály shrbeně nad brázdami a vykonávali uloženou robotu. Jedva se někdo pokusil narovnat hřbet, zasvištěl drábův bič. Několik uplakaných děvčat mlelo mezi kameny zrní. U zdi fary se krčil na pranýři Čoudek v kládě, neboť se na začátku hodiny pokusil zesměšnit situaci tím, že recitoval selský Otče náš. Náhle k poddaným dolehl z nedaleké školy hlas zvonku. Postavičky ožily. "Bude čeština, milosti!" volaly směrem k drábovi. Kvasinka, který nehodlal nabrat civilní podobu jim však ihned vzal naději. "Čeština proběhne zde. Máme dnes probírat lidová nářečí, kterým nejlépe porozumíte při selské práci." V tu chvíli byl Čoudek rád, že je v kládě. O přestávce jsme, nutno přiznat, pracovat nemuseli.

Zato jsme si ale museli od Šumáka koupit námi vypěstované ředkvičky a kedlubny. Ten kdo chtěl, aby dráb při češtině přimhouřil oko, položil peníze a svazek zeleniny nevzal. Zdálo se, že feudálním řádem na farské zahradě nemůže nic otřást. Marně Čoudek punktoval selské rebelie, marně se někteří žáci snažili utéci na jiné panství. Až jednoho dne se Šumákovo království nečekaně zhroutilo. Postaral se o to nejmladší člen sboru, chemik Siváček, který celou věc udal panu řediteli, když hodinu přetím poslouchal nářky deputace poddaných, vedené Čoudkem. Kvasinka byl potrestán přísnou důtkou a pozemky mu byly odňaty. Na jeho místo nastoupil oblíbený Siváček a Kvasinka vzal zase výuku chemie. Nesmírná úleva rozhodila se v našich duších. Nic nám nevadilo, že hodiny chemie se staly peklem, neboť nás Šumák nutil vyrábět zlato a elixír života. Hlavně, že s robotou na zahradě bude konec.

Radostně šli jsme ten den na pozemky. Pohledný Siváček tam již stál. Seskupili jsme se kolem milovaného učitele, zachránce našeho a čekali jeho slova. Siváček se na nás laskavě zadíval a řekl: "Čoudku, běž do klády, aby tě přešla chuť na stížnosti. A vy ostatní se svlečte do půli těla. Naučím vás, jak vypadalo zemědělství v řádu otrokářském."